филателистички гласник

година II
јун
2014

часопис за теорију и праксу филателије
e-mail: filatelisticki.glasnik@gmail.com
цена: 350 динара

7

САДРЖАЈ

Уводник 3

Номинално незнање 4

Организација П.Т. службе у Црној Гори 1870 – 1915 [7] – *Милош Јакић* 5

Поштанске марке и политика националне заступљености [2] - *доц. др Вида Зеи* 9

Поштанска служба Равногорског покрета [6] – *Мирко Царан* 11

О најређој марки Црне Горе – *Херман Диц* 15

Затворене дописне карте Србије од 1898. до 1902. – *Миодраг Вуковић* 17

Издања Поште „Србија“ у периоду март – мај 2014. 24

Срби у Француској у току I Светског рата [2] – *Жером Бургиња* 25

Марке са црним оквиром поводом убиства краља Александра – *проф. др Јован Величковић* 35

Преписка ратних заробљеника и интернираних лица из Србије, посредством Међународног комитета Црвеног крста [4] – *Војислав Беговић* 45

Пошта Србије – нова тарифа 53

ФИЛАТЕЛИСТИЧКИ ГЛАСНИК

Часопис за теорију и праксу филателије

Ставови објављени у текстовима појединих аутора нису нужно и ставови редакције, тако да не сносимо одговорност за евентуалну штету насталу њиховим објављивањем.

Право коришћења: Чланци објављени у "Филателистчком гласнику" могу се даље објављивати искључиво уз сагласност аутора. Делови чланака могу се објављивати уз обавезно навођење потпуне референце и уз поштовање ауторских права аутора и издавача.

Излази четири пута годишње:
март, јун, септембар и **децембар**

Издавач и одговорни уредник: **Владимир Милић**

Сарадници: **Војислав Беговић, Вида Зеи, Миодраг Вуковић, Херман Диц, Милан Радовановић, Жером Бургиња, Мирко Царан** и **Зоран Бошковић**

Лектор: **Јулка Симовић**

Дизајн и графичка обрада: **Владимир Милић**

e-mail: **filatelisticki.glasnik@gmail.com**

Штампарија: **Instant system, Црнотравска бб, Београд**

Тираж: **100**

На задњој корици:
„Херојска Мала Србија“- Британски разгледница из Првог светског рата (око 1916). Персонификација Србије као жене у традиционалној ношњи.
Серија "Наши врли савезници"

CIP – Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд
656.835.91.(497.11)
ФИЛАТЕЛИСТИЧКИ гласник : часопис за теорију и праксу филателије / одговорни уредник Владимир Милић. – Год. 2, бр. 7 (јун 2014)- . – Београд : Владимир Милић, 2013-. -21 cm
Тромесечно
ISSN 2334-7147 = Филателистички гласник (Београд. 2013)
COBISS.SR-ID 196133132

Journal Philately Theory and Practice

Articles in this issue of "Filatelisticki glasnik" do not necessarily reflect the opinion of the Editorial

Articles in this journal, unless otherwise stated, may be reproduced with authors permission only.

Published four times a year:

March, June, September and December

Publisher and Editor:

Vladimir Milic

Contributors:

Vojislav Begovic, Vida Zei, Miodrag Vukovic, Hermann Dietz, Milan Radovanovic, Jérôme Bourguignat, Mirko Caran and **Zoran Boskovic**

Lecturer: **Julka Simovic**

Design: **Vladimir Milic**

e-mail: **filatelisticki.glasnik@gmail.com**

Printed by: **Instant system, Belgrade**

Circulation:**100**

Price: **6 EUR + postage**

Image on the back cover:
"Heroic Little Serbia" - British postcard of World War One (c. 1916). Showing personification of Serbia as woman in traditional dress.
"Our Fair Allies" series.

ISSN 2334-7147

Уводник

На ФЕПА конгресу у Паризу (јуни 2012), одлучено је да се започне пројекат чији је циљ размена искуства федерација чланица ФЕПА обзиром на изазове будућности. Учесници у пројекту истакли су проблеме који произилазе из економских тешкоћа, старења садашњих чланова друштава vis-a-vis недостатка нових, промењене доступности поштанских марака, приватизације поштанских оператора и главних чинилаца подршке, утицајем информационих технологија и друштвених мрежа.

На ФЕПА конгресу у Мадриду (октобар 2013) аутори пројекта представили су непотпун извјештај који је имао веома отворену и конструктивну дискусију са делегатима. У даљем тексту представљен је резиме неких делова извештаја, чије је комплетирање са осталим деловима истраживања у току.

Тридесет чланица ФЕПА подржало је пројекат именовањем својих представника за рад на њему.

У свом јануарском броју за 2014. годину магазин Европске филателистичке федерације FEPA NEWS, под наднасловом Новости о ФЕПА пројекту објавио је чланак Како променити правац (How to Change Direction).

Ево неких, по избору Гласникове редакције, најзанимљивијих делова текста о стању у организованој филателији, изложбама и излагачким класама.

(...) код половине федерација чланица (FEPA), број изложби се полако смањује, пре свега на локалном нивоу, што је један од разлога за губитак чланова и друштава. Ипак, број изложби је повећан на националном, регионалном и континенталном нивоу, а смањен на нивоу Светске федерације (ФИП). Већина нових излагача (72%) су између 45 и 60 година. Већина федерација (86%) има националну изложбу, која се код половине од њих одржава сваке године.

Показало се, да су три класе су од општег интереса (традиционална филателија, поштанска историја, и тематска филателија), док су остале (укључујући омладинску) ограничене на специјалисте. FEPA налази, да су класа изложака на једној витрини и Отворена класа успешно имплементиране у готово свим федерацијама. Илустроване поштанске карте (које нису поштанске целине) су уведене као такмичарска класа у бројним федерацијама.

Најзначајнији фактори који ће определити развој филателије у наступајућем десетогодишњем периоду су: смањење чланова (у 60% федерација) ће се наставити уз већи утицај на локална друштва уместо на национална специјализована удружења, већи значај директног чланства, спајање локалних друштава у истој области филателистичког рада, повећана активност филателистичких друштава унутар заједница, нове врсте изложби - како по садржају тако и по форми, спајање неких такмичарских класа, међународни тајминг за интернет продаје, међубиблиотечка сарадња.

Дебата у Мадриду понудила је много занимљивих идеја које треба да усмере следеће кораке пројекта. Једна од тачака заснива се на анализи стања, како су га изложили учесници пројекта.

На сваког међународног излагача долази још 10 до 15 излагача у његовој земљи, и 500 до 1000 чланова друштава, што значи да је већина ресурса друштава и Савеза тренутно посвећена мањини. Значајно је такође привлачење филателиста „на улици“, колекционара свих старосних доба који остављају на страну марке, купују марке, претплаћују на филателистичке услуге у вези са издањима у својој земљи. Процењује се да се међу њима крије потенцијал између 5 и 40 хиљада међународних излагача. Неопходно је да се пронађе најбољи приступ за победу организоване филателије, тако да омогући даљи развој филателије. И, наравно, да учини да придошлице које немају знања о сакупљању марака постану заинтересоване за неко од интригантних подручја филателије.

Уредник

Номинално незнање

- једно узгредно запажање -

Само што сам помислио да је употреба речи „поштанска маркица“ нестала из језичке праксе у филателистичким текстовима, појавиле су се нове „недоумице“.

Судећи по серији написа у Политикиној рубрици Спектар, Филателија више није ни разбибрига, него нешто још опуштеније (шареније од самог спектра), до те мере, да се Р.С. (иницијали Рубрика Спектар) уопште не обазире (а и зашто би) на изграђен метајезик филателије, настао искључиво из потребе за добрим (спо)разумевањем... Бомбасти наслови, фразирање, нефилателистички термини... - Добро је, само нека се пише, кажу једни. Ово је антипропаганда филателије, мисле други. Неподношљиво празно. Спектар празнине. Само повремено блесне неки прилог (Дип парпл у Комбак арени, на пример).

Од некада мале колумне (Д. Тубиновић, др Б. Новаковић, П. Ачански, В. Прикић, Б. Станковић) и нешто веће Шарене стране проширила се до Спектра, богами лепих три ступца на пола стране. Ни већи простор, ни мање Филателије. Погледајмо недавно објављен прилог Српске марке на избору за најлепше у Европи (18.2.2014). Да ли је могуће да Р.С. не влада ни најосновнијим филателистичким појмовима када пише: „Три номиналне Поште Србије“, уместо „Три поштанске марке Поште Србија“, или уметници који раде ликовно решење марака, према Р.С. су „креатори номинала“... У „инкриминисаном тексту“ читамо класичну филателистичку мантру: Р.С. нас упознаје са међународним конкурсом (Асиаго, Италија) за који се кандидују само пригодне марке чије је ликовно решење оригинално уметничко дело. На тај конкурс Пошта „Србија“ (издавач) пријавила је поштанску марку посвећену 200-годишњици рођења композитора Ђузепа Вердија. А онда, нешто невероватно, антрфиле са насловом Бечки раритети. Дозлабога, незнање... Шта филателиста прво помисли када прочита Бечки раритети је знано и почетницима. Испод овог кич наслова (у антрфилеу) пише: Портрет композитора Рихарда Вагнера, из српске серије „Уметност“ објављене априла 2013, номинован је за Гран при Међународне филателистичке изложбе у Бечу. Поштанске управе могу да конкуришу са било којим пригодним издањем на овој изложби која постоји 133 године. Управо због велике традиције марке са Бечке изложбе, као и освајачи Гран прија, привлаче пажњу колекционара широм света. Невероватно. Какав галиматијас. Волео бих да Бечке раритете имам у својој збирци, а ови о којима пише Р.С. могу се набавити у већим српским поштама - по номинали (омиљна реч колумнисте Р.С.).

Недавно сам прочитао један филателистички чланак у коме је аутор трећину простора потрошио објашњавајући о чему у његовим тексту неће бити речи. За сваки случај, нека се зна да аутору материја није непозната. То је сасвим нов и оригиналан приступ, да саопштите читатељству да знате како треба, али да се мало стрпи и сачека (наставак). Филателија је и сувише озбиљна ствар да би је посматрали са толиким степеном необавезности. Ово нису усамљени примери протеривања филателије из такозваних филателистичких текстова.

Статус Филателије као културног феномена, а не хобија којим се људи баве у доколици (кад не знају шта ће са собом), неће изборити приступ који је коментарисан у забелешци.

В.Д.Б.

Организација П.Т. службе у Црној Гори 1870 – 1915 [7]

Милош Јакић, инспектор, Цетиње

Упутнице за Аустрију и Мађарску гласиће од 1. фебруара „на круне и хелере“, уместо на форинте и новчиће – максимум 1.000 круна. Од тога дана је уведена и размена упутница са Румунијом у франковној вредности, а са Немачком и протекторатима од 1. маја 1901.

Посредством италијанске Дирекције пошта Торино уведена је размена упутница до 252 фр. са Великом Британијом, од 1. јануара 1902.

Пошт. марке на крунску вредност пуштене су у промет 1. јула 1902 са новом тарифом.

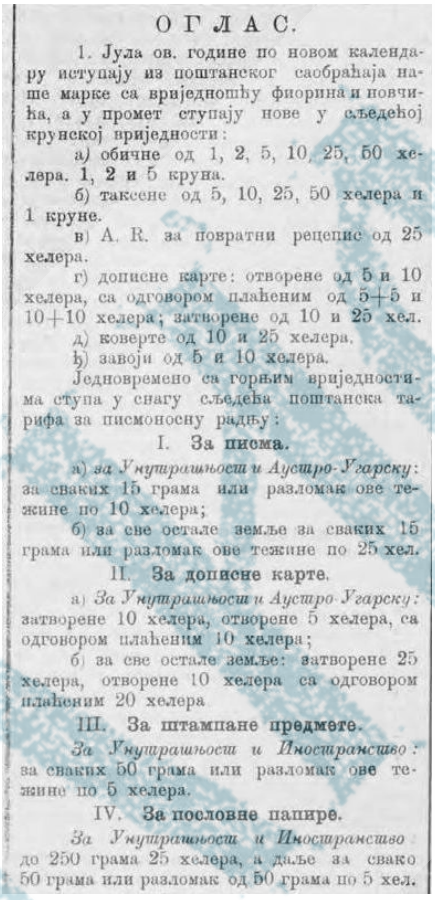

ОГЛАС.

1. Јула ов. године по новом календару иступају из поштанског саобраћаја наше марке са вриједношћу фиорина и новчића, а у промет ступају нове у сљедећој крунској вриједности:

а) обичне од 1, 2, 5, 10, 25, 50 хелера. 1, 2 и 5 круна.

б) таксене од 5, 10, 25, 50 хелера и 1 круне.

в) А. R. за повратни рецепис од 25 хелера.

г) дописне карте: отворене од 5 и 10 хелера, са одговором плаћеним од 5+5 и 10+10 хелера; затворене од 10 и 25 хел.

д) коверте од 10 и 25 хелера.

ђ) завоји од 5 и 10 хелера.

Једновремено са горњим вриједностима ступа у снагу сљедећа поштанска тарифа за писмоносну радњу:

I. За писма.

а) *за Унутрашњости и Аустро-Угарску*: за сваких 15 грама или разломак ове тежине по 10 хелера;

б) за све остале земље за сваких 15 грама или разломак ове тежине по 25 хел.

II. За дописне карте.

а) *За Унутрашњости и Аустро-Угарску*: затворене 10 хелера, отворене 5 хелера, са одговором плаћеним 10 хелера;

б) за све остале земље: затворене 25 хелера, отворене 10 хелера са одговором плаћеним 20 хелера

III. За штампане предмете.

За Унутрашњости и Иностранство: за сваких 50 грама или разломак ове тежине по 5 хелера.

IV. За пословне папире.

За Унутрашњости и Иностранство до 250 грама 25 хелера, а даље за свако 50 грама или разломак од 50 грама по 5 хел.

V. За робне мустре.

За Унутрашњости и Иностранство: до 100 грама 10 хелера, а даље за свако 50 грама или разломак од 50 грама по 5 хел.

VI. За упутнице.

а) *за Унутрашњости и Аустро-угарску*: до 40 крува 20 хелера, од 40 до 100 круна 40 хелера, од 100 до 300 круна 80 хелера од 300 до 600 круна 1 кр. и 20 хел., од 600 до 1000 круна 2 круне.

б) *за Србију*: до 40 франака 25 хелера, од 40 до 100 франака 50 хелера, од 100 до 300 франака 1 круна, од 300 до 500 франака 1 круна 50 хелера.

в) *за Аустријске поште у Турској*: до 40 франака 25 хелера, од 40 до 100 франака 50 хелера, од 100 до 300 франака 1 круна, од 300 до 700 франака 1 круна 50 хелера, од 700 до 1250 франака 2 кр. 50 хелера

г) *за Енглеску*: 35 хелера на свако 25 франака или разломак од 25 франака за прву 100 франака, а даље за свако 50 фр. или разломак од 50 франака по 35 хелера.

д) *за све остале земље*: 25 хелера на свако 25 франака или разломак од 25 фр. за прву 100 франака, а даље за свако 50 франака или разломак од 50 франака по 25 хелера.

VII. За све горње предмете у опште.

За препоруку 25 хелера, за повратни рецепис 25 хелера, за експрес 30 хелера, за рекламацију 25 хелера.

Све марке са вриједношћу у фиорини ма и новчићима, које се затеку код појединих лица на 1 јула могу се до 1 августа ов. год. замијенити са новима, код гл. депоа поштанских вриједности на Цетиње.

Број 1919.

Цетиње, 5 јуна 1902 год.

Гл. Упр Књ. Пошта и Телеграфа.

1902. „Глас Црногорца“, оглас Главне управе Књажевских пошта и Телеграфа

1902. „Glas Crnogorca“, Ad of Headquarter Post and Telegraph Principality of Montenegro

Огласом од 27. августа – 5 септембра 1902 за пријем бесплатних приправника у п.т. струку прописане су и школске квалификације: богословско – учитељска школа „или одговарајући број гимназијских разреда“.

Служба наплата – налози за исплату – уговорена је с Аустријом и Угарском још 1895, а са Италијом 1898 г. Она је изгледа била нарочито опсежна у 1903 и 1912. г. пред Балкански рат.

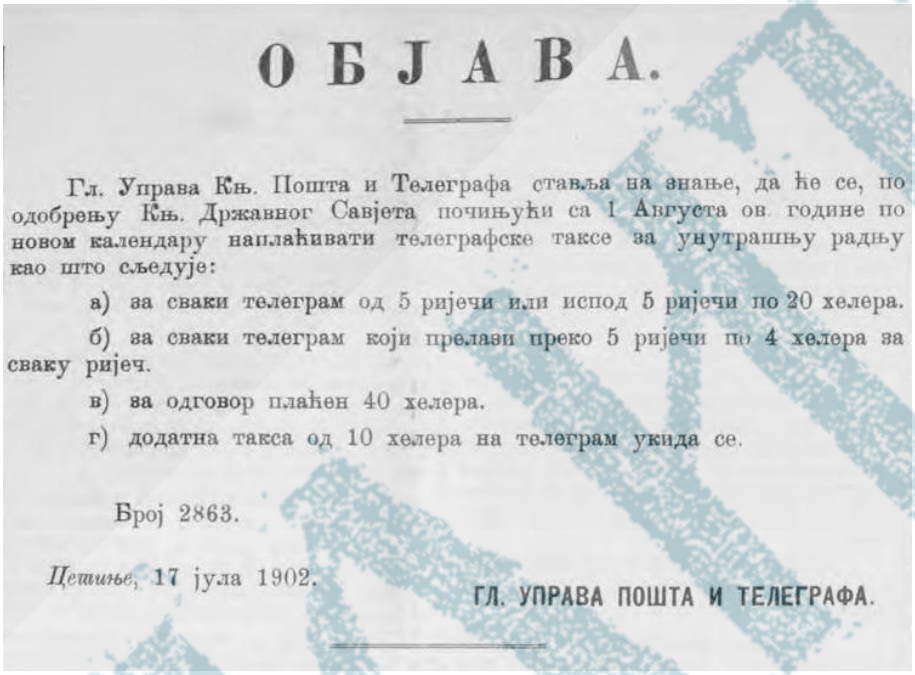

ОБЈАВА.

Гл. Управа Књ. Пошта и Телеграфа ставља на знање, да ће се, по одобрењу Књ. Државног Савјета почињући са 1 Августа ов. године по новом календару наплаћивати телеграфске таксе за унутрашњу радњу као што слиједује:

а) за сваки телеграм од 5 ријечи или испод 5 ријечи по 20 хелера.

б) за сваки телеграм који прелази преко 5 ријечи по 4 хелера за сваку ријеч.

в) за одговор плаћен 40 хелера.

г) додатна такса од 10 хелера на телеграм укида се.

Број 2863.

Цетиње, 17 јула 1902.

ГЛ. УПРАВА ПОШТА И ТЕЛЕГРАФА.

1902. Објава нових телеграфских такса

1902. Announcement of new telegraph tax

На дилижансним колима постављане су „кашетице“ – ковчежићи за писма, а „постиљони“ – пратници, продају марке од 13. октобра 1903.

У мају 1904. прописана су „Правила за путнике на поштанском пароброду Обод“, на линији Ријека – Вир - Плавница (Зетица) – Скадар са возном таксом од 1 кр. 75 х, 5 кр. 25х, односно 7 кр. За I класу и од 0 кр. 75 х, 2 кр. 25 х, одн. 5 кр. 25 х за II класу.

За непосредни телеграфски саобраћај с Италијом „са Марконијевим системом без жица“ отворена је 3/16 августа 1904. Радиотелеграфска штација Волујица у Бару, која је била у вези са Св. Каталдом у Барију – Италија, за јавни саобраћај. Таксе су износиле од 15 до 37 ½ хелера од речи, од чега 5 хелера господину Марконију, а 5 до 27 ½ хелера Италији – у отправљању, док је у примању Црној Гори припало 5 хел. од речи.

Правилник за разносаче при кр. п.т. штацијама у погледу чл. 8-33 ступио је на снагу 9. марта 1905.

Правилником о поштиљонима на линијама колских путова они су униформисани и морали су набавити службену одећу до 15. априла 1905 и чланом 8 прописане знакове добити, те положити гаранцију до 1. маја 1905.

У даљим годинама Поштанска управа ради не на исти начин најживље настављајући да се служба што боље обавља. Стара се о усавршавању особља и решењу питања побољшања његовог положаја и унапређивања. Успева да п.т. чиновници добију плате племенских капетана, као почетне. Војна дужност је регулисана Уредбама о интенданци тако, да се п.т. чиновници у рату милитаризују, „њихово савесно вршење истих дужности награђује се као ломљење шанчева и узимање градова, јер је телеграфиста на служби што и војник на стражи“.

Бар – Волујица, Марконијева радио-телеграфска станица,
илустрована поштанска карта 1904
Antivari – Volujica, Marconi wireless station, ppc 1904

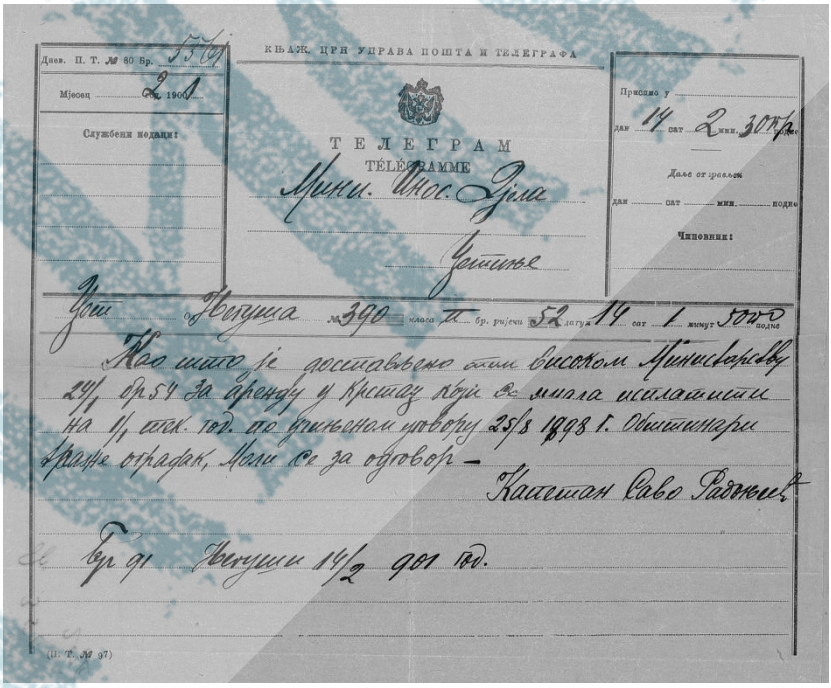

1901. Употребљен телеграфски бланкет Књажевске
црногорске Управе пошта и телеграфа
1901. Used telegraphic form

За преко 45 година постојања црногорске Поштанске и телеграфске управе највише је п.т. служба унапређена од доношења Никољданског устава 1905. па до Балканског рата 1912. Неке радове вредно је поменути са датумом постанка. Правилима за обучавање једне чете војничких телеграфиста од 15. фебруара 1906. Распис п. т. бр. 2996 од 16. маја 1907. „да чиновници не воде политичку борбу“ (по налогу Министарског савета). Забрана уласка и растурања београдских листова: „Штампа“ и „Дневни лист“. Служба п. т. упутница са Белгијом од 1. септембра 1907. Размена пакета са Русијом. Књижица п. т. одељења. Отварање телеграфа у Лијевој Ријеци 28. маја 1908. Подела п. т. чиновника на шест класа и повећање плата 26. јануара 1909. Редовни и ванредни прегледи каса и рачуна од управника 29. јануара 1909 (прегледи од стране комесара-повереника почели су у 1911. г) Аутомобилски пренос поште 13. маја 1909. (на место колског, дилижансном и омнибусом). Програм државних п. т. испита 4. јула 1909. Размена писама и кутија од вредности са В. Британијом 1. октобра 1909. Специјални телеграфски уговори с Аустријом и Босном и Херцеговином, те Србијом и Угарском. Употреба хемијских оловака на место мастила 12. марта 1910. Испит п. т. приправника 22. маја 1910. Саопштавање казни особљу ad ciruculandum. Правилник за вожњу пошт. аутомобилима 25. јуна 1910. Правилник о подели послова у п. т. одељењу Министарства унутрашњих дела 22. јула 1910. Правилник о уређењу телефонске службе у унутрашњем саобраћају 25. јула 1910. Правилник за шофере 25. јула 1910. Правилник о подели послова у п. т. станицама 30. јула 1910. Подела п. т. станица у три реда 2. августа 1910. Јавне говорнице, Цетиње, Ријека и Бар 13. августа 1910. Нове јубиларне марке 5. септембра 1910. за проглас Црне Горе краљевином 28. августа 1910. Јавне говорнице Подгорица и Вир 22. августа 1910, а Колашин 15. октобра 1910 и Никшић 22. децембра 1910.

(наставиће се)

Војислав Беговић

ГОЛИ ОТОК – ЗАДЊА ПОШТА БАКАР

Филателистички гласник

Библиотека – Свеска 1

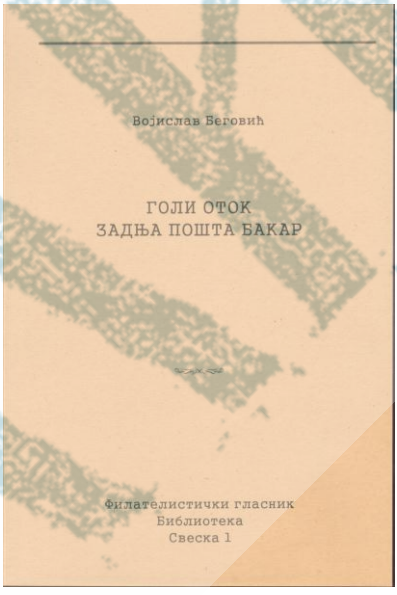

Filatelisticki glasnik – Library Issue 1
Goli Otok – Last post Bakar.
Written by Vojislav Begovic
Reviewer: Dr Srdjan Cvetkovic

A topic that has long awaited philatelic study.

Postal correspondence persons interned by IB (1949 – 1958).

Postal history as a historical source of the first order.

More than 60 postal items, photographs and newspaper facsimiles.

On page 64, full color, in paperback.

Price for a single copy 10 Euros + postage.

email: filatelisticki.glasnik@gmail.com

phone:
+381 (0) 62 40 70 40

доц. др Вида Зеи

Поштанске марке и политика националне заступљености [2]

Култура у ширем смислу укључује праксе означавања, од језика преко уметности и филозофије до новинарства, моде и оглашавања (Williams 1986, 13).

Сама идеологија мора да се „посматра као један од најзначајнијих облика културе масовне продукције“ (29), а самим тим, целокупна културна пракса као идеолошка у смислу пракси означавања. Културне праксе, укључују и производњу поштанских марака од стране државе, од суштинског су значаја за стварање, репродуковање, искуство, истраживање, и комуникацију националне заједнице и њеног друштвеног поретка.

Вилијамс даје бројне корисне концепте за културно разумевање поштанских марака као државних симбола, правећи разлику између комплекса доминантних владајућих карактеристика и организације тих различитих значења, вредности и праксе које укључује хегемонија (централизам).

Према његовим речима, процес оснивања обухвата три главна аспекта једног културног процеса: традицију, институције и формације (Williams 1988, 115-120).

Укључивање традиције у хегемоније (централизам) је важно за националне културе, јер оно што је присвојено је селективна традиција. Тако на пример, оживљавају традиционална национална храна, навике, књижевни текстови, или рурални фолклор, служећи поимању стварности или националног идентитета „потврђивањем садашњости и назначавањем праваца за будућност“ (Williams 1988, 116).

Овако опорављене традиционалне културне праксе, формиране у прошлости, су више него једноставно резидуалне тј. маргиналне.

Оне пролазе кроз процес „реинтерпретације, разблаживања, пројекције, дискриминационо укључивање и искључивање,“ највидљивије дело селективне традиције, према Вилијамсу (1988, 123), који такође сугерише да је оно моћно и рањиво у тачки његове везе са садашњошћу. Њихова моћ лежи у чињеници да ће оне традиције које су искључене из садашњег националног политичког интереса бити напуштене, „као временом прегажене“, „носталгичне“, „преседани“ или „отуђене;“ у исто време, праве ствари су ефективно надокнадиве и замењиве, а опозициони континуитет још увек на располагању, што их чини рањивим. (. . .).

У земљама Централне Европе, и у Словенији, конкретно, 1980-тих, јављају се примери културне праксе која није била обухваћена или идентификована са формалним институцијама културе тог времена.

У Словенији, чак и производња поштанских марака била је део овакве културне праксе: прве „независне“ словеначке марке појавиле су се у новембру 1990, када је Словенија била још део Југославије.

Ове марке које су приватно издање грађанина Змага Јелинчића изражавају експлицитан политички став који се супротставља (званично још увек законитој) југословенској политици симболичког представљања. Према њиховом аутору, оне су имале улогу да подигну словеначку националну свест.

Јелинчићеве марке су означене као незаконите и националистичке по југословенску државу, као и акт одвајања словеначке поште и институција филателије које су у то време још увек део југословенске државе.

Према Вилијамсу (1988, 125) недоминантна култура никада у стварности не обухвата и не исцрпљује сву људску праксу, људску енергију, и људску намеру. Изван и против историјског постојања доминације, он разликује „резидуалне“ и „појавне“ културе.

„У поштанским токовима уочена је појава поштанских пошиљака пореклом из Словеније за чију се франкатуру делимично или у потпуности употребљавају марке Словеније са ознаком Словенија 91. Ове марке нису у течају (члан 44, став 10. општих услова за вршење ПТТ услуга). Потребно је да поште са пошиљкама са овим маркама поступају као са пошиљкама које су недовољно франкиране или нефранкиране. „

ПТТ Весник ЗЈПТТ број 20, 1991. 16. јули страна 324

Наслеђена искуства, значења, и вредности формирани у прошлости још увек су присутне алтернативе или супростављени елементи у текућем културном процесу. Они се разликују од резидуалног које је у великој мери инкорпорирано у доминантне културе.

Јелинчићеве марке, на пример, осветљавају Словеначке споменике из раног Средњег века (налазе се у данашњој Аустрији) оживљавају контроверзну карту из 1864. године која приказује територије настањене Словенацима (истезање преко текућих аустријских, италијанских мађарских и хрватских територија).

Протоком времена, такви остаци словеначке културне историје постали су маргинални у словеначком националном сећању, ипак, у 1990-тим утицали су на националну машту о историчности и способности Словенаца да политички организују своју сопствену државу.

Јелинчићеве марке биле су двоструки изазов, преовлађујућој аљкавости југословенског представљања, и предвиђеном европском идентитету Словеније, израђеном од стране опозиционог покрета за политичку независност која је имала потребну подршку суседних земаља одбацујући све будуће промене граница.

Вилијамс подвлачи да превлађујућа култура не може да дозволи превише резидуалног искуства и праксу која није сопствена, а да то прође без ризика (1988, 123).

Попут Јелинчићевог, опозициони покрети у Источној Европи користили су различита занемаривана културна искуства прошлости (тј. средњовековне грбове, заставе, и националне химне из 19. века) да поткопају владајући поредак и нагласе његову пролазност. Историјска нужност националног сукоби се са снагом изабраних знакова и симбола који означавају узбудљив живот националне културе.

Културни комадићи и закрпе које национализми користе су често произвољне историјске измишљотине. Свако старо парче ће добро послужити у том смислу. (Gellner 1983, 56).

Ови културни процеси, међутим, нови су и имају алтернативни или опозициони однос према владајућој култури. Њих је тешко пратити, јер владајући поредак, како каже Вилијамс, има уплив у целину друштвених и културних процеса, (1988, 124-125) дефинисањем и мењањем друштвених и културних процеса.

(наставиће се)

Др Мирко Царан

Поштанска служба Равногорског покрета [6]

Смисао овог рада није да поново и по сваку цену доказује легитимитет поштанских марака Равногорског покрета (потреба за тим је одавно престала), већ да истражи организацију и рад поште Равногорског покрета у условима сталних сукобљавања и ратних дејстава, не само у борбама са окупатором, дубоким, већ и у унутрашњим, пре свега српским деобама. Мало је поштанско-документарних трагова који су у овом подухвату могли бити од користи. Прозна – мемоарска дела, такође нису најсигурнији пут у овој намери, јер мало или нимало поклањају пажњу том делу ратне и животне стварности. Данас, историчари, који се баве ратовима, све већу пажњу поклањају овом друштвеном аспекту...

Још један моменат, по мом мишљењу, утицао је да ова поштанско-историјска тема дуго чека одговарајућа објашњења: Наиме, оскудан равногорски (четнички) филателистички материјал није приказиван на националним филателистичким изложбама, а то мало, колико га је било, изнето је трговачким каналима из земље.

Документ у форми решења о штампању Равногорских марака нисам видео али, како сам већ констатовао, невероватна је функционална веза између издања марака, њихове франкатурне намене и „Упута за обављање поштанске службе ЈВуО“ чије је објављивање претходило издању марака (види Гласник бр. 4).

Прегледајући све до чега се могло доћи о самом издању марака, закључио сам, да су сећања учесника - припадника ЈВуО, временом постала несигурна у смислу појединости које се односе на нацрт, штампу и дистрибуцију ових марака... Ипак, као заједничко, може им се навести сагласност, да је сврха издања била, пре свега, пропагандне природе. У датим изјавама учесници историјских догађаја искренији су од потоњих интерпретатора тих догађаја и од самих себе у мемоарима или на судским процесима. Када су сачувана, документима се најлакше може објаснити истина.

Све у свему, држећи се максиме „Sine ira et studio“, изнео сам на видело доста нових докумената, укључујући и оне који нису „из прве руке“. Један такав са серијом Равногорских марака први пут је приказан у часопису „Stamp Magazine“ 1984. године. Марке је председнику Рузвелту послао наредник Мајкл Рајачић, члан посаде авиона који је вршио евакуацију америчких пилота са четничке територије (Праћани код Чачка). Пропратно писмо Председнику САД потписао је пуковник Вилијам Ј. Донован, директор америчке обавештајне службе. Датирано, 5. октобар 1944.

Са извесном резервом могу се прихватити сведочења да су поштанске марке почеле да се штампају крајем 1943. или у јануару 1944. године, у штампарији која се налазила негде у чачанском крају, али никада није објављено где се тачно налазила. Са сигурношћу може се тврдити да је после Светосавског конгреса у селу Ба, 27. јануара 1944. године, због опасности да Немци и Љотићевци открију Дражину штампарију, премештена на територију Пожешког четничког корпуса.

Штампање марака забележено је и у новинама „Слобода или смрт“, број 5, гласила Делиградског корпуса, поводом Ускрса 1944. године, на првој страни објављена је Ускршња порука команданта, мајора Бранивоја Брана Л. Петровића, који је пре доласка у источну Србију био командант Јаворског корпуса, а на последњој, дванаестој страни, објављен је наслов: „Нове југословенске марке“, у тексту између осталог, наводи се да заинтересовани „за набавку потребних комплета могу се обратити на адресу: Кондор – Слободне српске планине“. (Душан Радовић Кондор био је командант Златиборског корпуса).

И овај навод упућује на закључак, да је штампање марака Равна Гора завршено пре Ускрса (16. априла, када се догодило Савезничко бомбардовање српских градова) 1944. године.

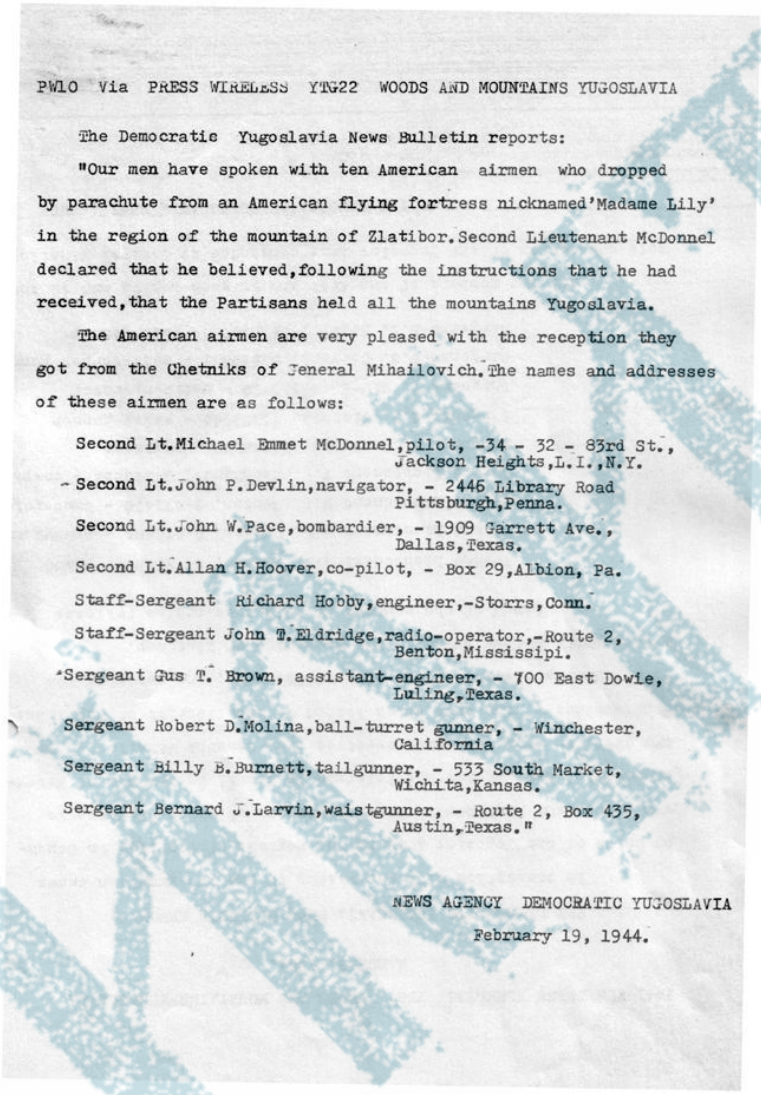

PW1O Via PRESS WIRELESS YTG22 WOODS AND MOUNTAINS YUGOSLAVIA

The Democratic Yugoslavia News Bulletin reports:

"Our men have spoken with ten American airmen who dropped by parachute from an American flying fortress nicknamed 'Madame Lily' in the region of the mountain of Zlatibor. Second Lieutenant McDonnel declared that he believed, following the instructions that he had received, that the Partisans held all the mountains Yugoslavia.

The American airmen are very pleased with the reception they got from the Chetniks of General Mihailovich. The names and addresses of these airmen are as follows:

Second Lt. Michael Emmet McDonnel, pilot, -34 - 32 - 83rd St., Jackson Heights, L.I., N.Y.

Second Lt. John P. Devlin, navigator, - 2446 Library Road Pittsburgh, Penna.

Second Lt. John W. Pace, bombardier, - 1909 Garrett Ave., Dallas, Texas.

Second Lt. Allan H. Hoover, co-pilot, - Box 29, Albion, Pa.

Staff-Sergeant Richard Hobby, engineer, -Storrs, Conn.

Staff-Sergeant John T. Eldridge, radio-operator, -Route 2, Benton, Mississipi.

Sergeant Gus T. Brown, assistant-engineer, - 700 East Dowie, Luling, Texas.

Sergeant Robert D. Molina, ball-turret gunner, - Winchester, California

Sergeant Billy B. Burnett, tailgunner, - 533 South Market, Wichita, Kansas.

Sergeant Bernard J. Larvin, waistgunner, - Route 2, Box 435, Austin, Texas."

NEWS AGENCY DEMOCRATIC YUGOSLAVIA

February 19, 1944.

Билтен новинске агенције „Демократска Југославија", основане наредбом ђенерала Михаиловића јула 1943. Задатак агенције био је да припрема разне пропагандне матерјале, који ће се емитовати преко ове станице када буде завршена.1

February 19, 1944 The Democratic Yugoslavia news agency bulletin report

Серију чине четири марке: од 1 динар, 2 динара, 4 динара и порто марка од 1,50 динара. Марка од једног динара штампана је у љубичастој боји, симболички представља мученишство и славу бораца легендарне Равне Горе. На њој је фигура Драже Михаиловића како седи, а поред њега је један његов војник, који руком показује Викторију – победу, представљену изнад њих.

1 Никола Миловановић, Дража Михаиловић – Новинска агенција „Демократска Југославија"

Издање редовних поштанских марака „Југославија – Равна Гора“

1944, Ravna Gora 1941 movement - Chetnik issue

На другој марки од два динара, боја смеђа, приказан је лик Његовог величанства, краља Петра Другог Карађорђевића, у позадини су обронци Равне Горе. На трећој марки од четири динара, у црвеној боји, приказан је излазак сунца које својим зрацима, кроз борбу Равне Горе, обасјава народе Србије и Југославије. И најзад, на четвртом марки за портирање пошиљака (порто) од једног и по динара, (неки каталози наводе да је била намењена за пакете и вредносна писма), приказан је лик ђенерала Михаиловића.

Преко деспотовачке војне поште

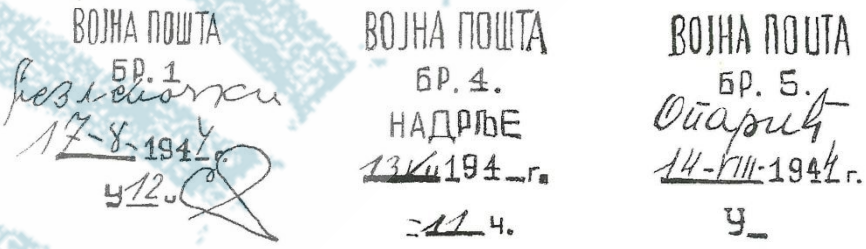

Жигови за обављање поштанске службе ЈВуО

Поштански и поштанско-манипулативни жигови ЈВуО

Postal and and postal handling marks of the Yugoslav Army in the Homeland

Постоје сазнања да су јединице и команде ЈВуО на писмима које су це међусобом размењивале стављале своје формацијске жигове, а пошиљке нису носиле налепљене марке.

На блогу Поштанске марке и поштанска историја (Postage stamps and postal history blog), постављеном 4. априла 2014. године, о четничким поштанским маркама први пут сам имао прилику да прочитам конкретан датум издања, 4. март 1944 године: Due to the reorganization of the postal service in the Chetnik liberated territories as well as for propaganda purposes a set of postage stamps was issued in March 4, 1944. Stamps were dedicated to genaral Draža Mihailović and Ravna Gora (Flat hill) movement founded in 1941.

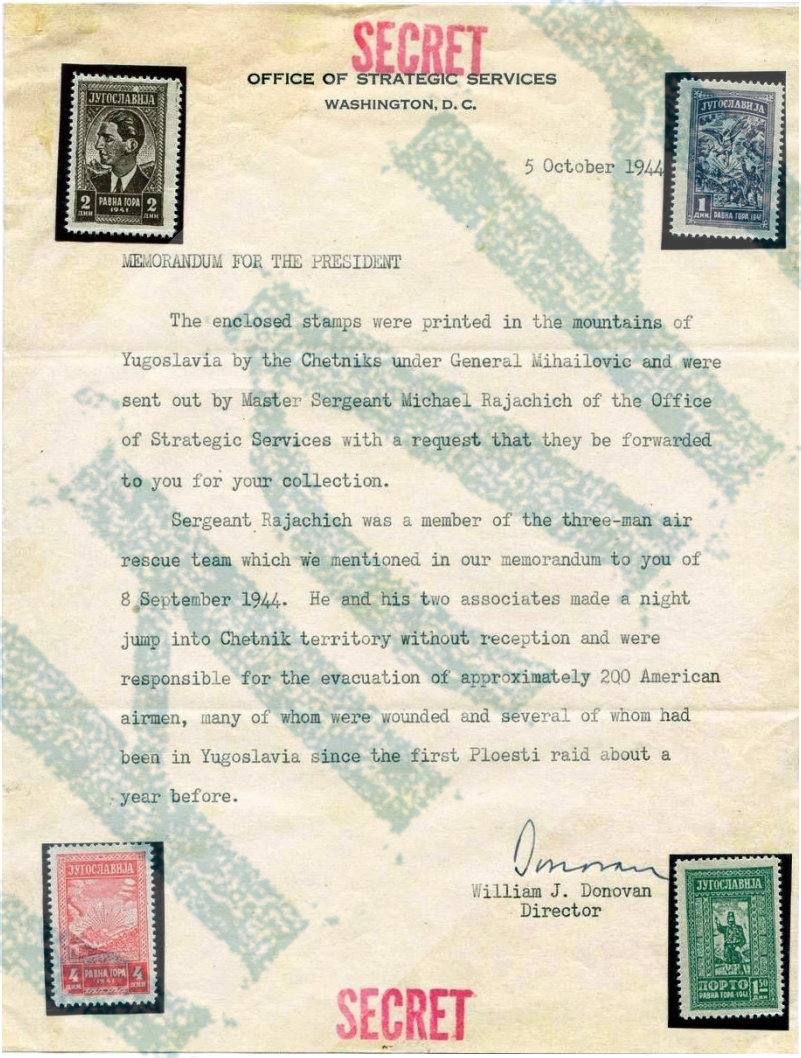
SECRET

OFFICE OF STRATEGIC SERVICES
WASHINGTON, D. C.

5 October 1944

MEMORANDUM FOR THE PRESIDENT

The enclosed stamps were printed in the mountains of Yugoslavia by the Chetniks under General Mihailovic and were sent out by Master Sergeant Michael Rajachich of the Office of Strategic Services with a request that they be forwarded to you for your collection.

Sergeant Rajachich was a member of the three-man air rescue team which we mentioned in our memorandum to you of 8 September 1944. He and his two associates made a night jump into Chetnik territory without reception and were responsible for the evacuation of approximately 200 American airmen, many of whom were wounded and several of whom had been in Yugoslavia since the first Ploesti raid about a year before.

William J. Donovan
Director

SECRET

5. октобар 1944. Пропратно писмо америчком председнику Рузвелту
October 5, 1944. Document to U.S. President Roosevelt from William J. Donovan, Director of the Office of Strategic Services

Др Херман Диц

О најређој марки Црне Горе

Dr. Hermann Dietz

Von der seltensten Marke Montenegros

Die Frage nach der Seltenheit bewegt die Sammler immer wieder. Natürlich hat jeder schon mal etwas von der »Blauen Mauritius« gehört oder kann sich an den 3 Skilling Fehldruck von Schweden erinnern, der nur in einem Stück erhalten geblieben ist. Aber welches ist die seltenste Briefmarke Montenegros?

Питање реткости увек изнова покреће сакупљаче. Наравно, свако је бар једном чуо за „Плави Маурицијус“ или за штампарску грешку на 3 круне из Шведске, које су познате само у једном комаду. Али која је најређа марка Црне Горе?

Ко сакупља ову област, рећи ће без оклевања: то је марка од 15 новчића са црвеним претиском Прослава (Michel 13 II bA). Познато је да су само два штампарска табака од 15 новчића пробно претиснути црвеном бојом, па је првобитно имало 2x25 = 50 марака са овим претиском. Данас је позната само око половина овог броја у колецијама. У оно време на Цетињу је становао трговац Ото Бикел и он је могао да добије све примерке. Многе од њих је жигосао на пошти у Цетињу, да би их затим са одговарајућом ценом понудио његовим клијентима, при чему су оне нашле своје место у колекцијама. Од тада, више од 120 година, оне су се проширile по читавом свету. У складу са тадашњим укусима клијената, највише је било жигосаних марака, тако да се неупотребљени комад (слика 1) данас може сматрати главном реткошћу.

Слика 1 - Марка од 15 новчића са црвеним претиском Прослава

По мом мишљењу, марка од 15 новчића важила је као најређа марка Црне Горе, када се у децембру 2011. појавила још већа реткост. На аукцији америчке куће Cherrystone, понуђена је марка Црне Горе из 1893. године, коју нисам видео раније. Знао сам за њу само из југословенских каталога, али сам увек гајио сумње о њеном постојању. То је била марка од 25 новчића, зупчана 12 ½ са црним претиском Прослава (слика 2), односно из другог издања основних марака, који је познат само са карминцрвеним претиском. Уз марку је постојао и атест др Јована Величковића из 1990. године.

Слика 2 – Марка од 25 новчића са црним претиском на основној марки другог издања у зупчању 12 ½

За мене, ова марка је била изванредан комад, који очигледно није дошао из аквизиције претиска трговца Ото Бикела, него је непримећено отишла у саобраћај. Чисти примерци ове марке нису познати. Послао сам копију потврде о испитивању ове марке немачком каталогу *Michel*, који је први пут ову марку евидентирао под бројем 14 I а у каталогу *Süd-Europa 2012*.

Када сам у априлу 2012. године поново био у Београду, представио сам Јовану Величковићу његов атест и марку. „Да“, рекао је он, „овај атест сам ја издао, али данас не бих издао атест више у овој форми. Сада знам, да су ми неки људи у деведесетим годинама много фалсификованог материјала подметнули и код ове марке било би веома лако, марке зупчања 10 ½ или 11 ½ са широким рандом“ мислећи на Michel 14 III a A или C, „претворити у зупчање 12 ½.“ На моју примедбу да основна марка другог издања разликује у тону боје од марке 4. издања, он ми је показао марку од 25 новчића са широким рандом, која је имала исту љубичастосиву боју као мој примерак са ужим зупчањем основне марке. Без тешкоћа би се могла зупчати марка са широком рандом у зупчање 12 ½.

Дакле, мора се поставити отворено питање да ли постоји марка од 25 новчића са уском перфорацијом и црним претиском? То је била само сумња коју је имао Јован Величковић. Али пример показује где леже границе атеста.

Новији каталози Поштанских марака приказују марку од 25 новчића другог штампања прештампано са различитим ценама: Каталог Шафар - Београд 2010, број 31, цена 850 евра и каталог Подгорица 2011, број 38 са 1000 евра (цена љубитељска). Такође је записано: Постоје фалсификати свих вредности.

Поред Каталога, морам такође навести писмо од Мирослава Рота упућено Јовану Величковићу. У свом писму од 11. октобра 1970. пише овај добар познавалац марака Црне Горе, који је емигрирао у Израел: „Међутим, ту се ради о једној грешци, коју каталог већ 20 година не исправља: та марка са црним претиском не постоји! Постоји само са црвеним претиском“. Дакле, питање изгледа отворено: Да ли постоји или не постоји? То ће вероватно бити веома тешко доказати на неколико пронађених марака лажно зупчаних. Марку са аукције америчке куће Cherrystone сам купио, и она има почасно место у мојој колекцији.

Литература

[1] Херман Диц, Ото Бикел у Црној Гори, Филателиста бр. 248 и 249, Београд 2001/2

Миодраг Р. Вуковић

Затворене дописне карте Србије од 1898. до 1902.

SERBIAN LETTER CARDS ISSUED FROM 1898 TO 1902

By M. R. Vuković

This article, third in the series of five that will hopefully be published in „Filatelistički glasnik", deals with third and forth issue of Serbian letter cards, issued from 1898 to 1902. Compared to „Katalog Celina" from year 2000 lists some new collectable varieties, especially with letter cards No 5 I, 6 I, 6 III and 9. On the other hand, former catalog number 6 V has been discarded, as there was no valid confirmation of its existence. In addition, reconstruction of printing plates enables us to precisely quantify rate of occurrence of collectable varieties. Which in turn helps to determine degree of their rarity.

Needless to say, none of this would be possible without thorough research carried out by Dr Richard M. Stevens and his willingness to share results of his efforts with me to the benefit of all collectors.

Овај, трећи по реду у серији од пет текстова о затвореним дописницама Краљевине Србије (који ће бити објављени у „Филателистичком гласнику"), бави се трећим и четвртим издањем ЗДК из 1898. до 1902. У поређењу са „Каталогом целина" из 2000. године, ова поправљена каталогизација у потпуности изоставља хипотетично пето штампање затворене дописне карте од 10 пара трећег издања (каталошки број 6). Ово штампање је у претходном издању Каталога била наведена под знаком питања, а према усменој информацији. Како ми у међувремену та карта није предочена, нити ми је њено постојање на било који начин потврђено од стране Р. М. Стивенса или ког другог филателисте, сматрао сам за потребно да је изоставим.

Нова каталогизација обухвата више раније нерегистрованих маркантних варијетета и подтипова, нарочито код затворених дописних карата број 5 I, 6 I, 6 III и 9.

Најзначајнија је, ипак, чињеница да је и код ових целина Србије приведена крају реконструкција штампарских табака, с обзиром на чињеницу да свака позиција на плочи, односно плочама, има одређене специфичне карактеристике слога. Већина ових карактеристика је веома мала и стога не може да има посебно место у каталогу, већ су третиране као „нормалне" карте. Међутим, њихова идентификација помаже да се врло прецизно утврди учешће специјалитета у укупно штампаној количини карата. И то врло прецизно, у неким случајевима и на десетину процента.Уверен сам да ће то значајно помоћи колекционарима да сами процене и утврде њихову реткост, па самим тим и њихову вредност.

Уз то, реконструкција штампарских плоча омогућила је и да се утврди начин формирања слога појединих затворених дописних карата, односно да ли је слог формиран ручно или машински. Утврђивање тога омогућава да се схвати начин на који је дошло до појаве појединих специјалитета.

Овим наставком заокружена су издања затворених дописних карата из времена владавине династије Обреновић. Након убиства краља Александра и краљице Драге, пуне две године у Србији су оптицају била провизорна издања целина, која су тек 1905. замењена издањима целина са ликом краља Петра I Карађорђевића.

Желим поново да истакнем да „цене" наведене у овој каталогизацији нису, нити могу бити, неке објективне, тржишне цене. Оне су више оријентир који би требало да укаже на релативне, међусобне односе реткости.

Као и код претходних издања, и код ових су битна побољшања обраде у највећој мери резултат сарадње др Р. М. Стивенса који је налазе својих дугогодишњих студија целина Србије несебично уступио на добробит свих колекционара.

1898. **1.(13) April - 15.(27) September. Third issue of letter cards for local and national mail; colors changed to meet UPU regulations. Distance between second line of header and the imprinted stamp is 14 mm (5 ПАРА) and 13 or 16 mm (10 ПАРА). With 10 ПАРА LC "З" in "ЗАТВОРЕНА" above "ИС" (13 mm) or "СН" (16 mm) in "ДОПИСНА". The rear inscription is in italic. With 10 пара letter card the first line of the rear inscription ends with "ваља, уз уīиснуīу". Printed on greenish gray to bluish gray carton in State printing plant in Belgrade.**

	*	●	
5 I) **5 пара**, dark green (*15. IX 1898.*)	10	7	20
a) Inverted "*в*" in "*заīворене*" on the rear (*early printing?*)	25	?	50
b) Imprinted stamp with plate flaw in upper right	20	?	40
6 I) **10 ПАРА**, dark crimson (*1. IV 1898.*)			
A) "З" in "ЗАТВОРЕНА" above "ИС" in "ДОПИСНА" (13 мм)	12	7	8
a) with "*Отварсеа*" instead of "*Оīвара се*"	25	?	20
b) "*избуешноī*" instead of "*избушеноī*" in vertical inscription	25	?	20
B) "З" in „ЗАТВОРЕНА" above "СН" in "ДОПИСНА" (16 мм)	25	?	20

Printed in sheet of four subjects, from three printing plates each (i.e. 12 postions each). LC 5I appears on ten, 6IA on nine and 5Ia, 5Ib, 6IAa, 6IAb and 6IB on one position each.

1898/99.(?) Second printing of the 10 ПАРА letter card. The first line of the inscription on the rear ends with "*треба, уз*". Distance between second header line and the imprinted stamp is 14.5 mm. Monochrome typography on greenish gray to bluish gray carton, as with 6I. Inscriptions set by typesetting machine. Printed in State Printery in Belgrade.

	*	●	
6 II) **10 ПАРА**, crimson red	50	?	35
a) With heavy "*о*" in "*избушеноī*"	60	?	40
b) With "*избушвноī*" instead of "*избушеноī*"	?	?	?
c) With "*избушвноī*" instead of "*избушеноī*"	?	?	?

Due to the relative scarcity of LC 6II, identification of positions (typeset varieties) and reconstruction of printing plates have not been finished yet. However, it can be presumed that it was printed in sheets of four (2x2) from one or at most two printing plates.

LC 6II was most likely an early stage of third printing, carried out in October or November 1898. It was soon canceled and already printed cards were withheld from distribution till October 1899 when PT Dept. run short of LCs. Meanwhile LC6III was printed and released in late December 1898.

1898. **1.(13) април - 15.(27) септембар. Треће издање затворених дописница за месни и међумесни саобраћај; промена боје у складу са одредбма СПС. Размак другог ред натписа и вредносне ознаке 14 mm (5 ПАРА) и 13 или 16 мм (10 ПАРА). Код 10 ПАРА "З" у "ЗАТВОРЕНА" изнад "ИС" (13 мм) или "СН" (16 mm) у "ДОПИСНА". Напомена на полеђини курзивом, први ред завршава се речима "*ваља, уз ушиснуту*". Једнобојни књиготисак Државне штампарије на зеленкасто до плавичасто сивом картону.**

		*	●	
5 I)	**5 ПАРА**, тамно зелена (*15. IX 1898.*)	10	7	20
a)	Обрнуто „*в*" у „*затворене*" на полеђини (*рани тираж?*)	25	?	50
b)	Вредносна ознака оштећена горе десно.	20	?	40
6 I)	**10 ПАРА**, тамно карминаста (*1. IV 1898.*)			
A)	„З" у „ЗАТВОРЕНА" изнад „ИС" у „ДОПИСНА" (13 мм)	12	7	8
a)	„*Отварсеа*" уместо „*Отвара се*" у вертикалној напомени	25	?	20
b)	"*избуешног*" уместо "*избушеног*" у вертикалној напомени	25	?	20
B)	„З" у „ЗАТВОРЕНА" изнад „СН" у „ДОПИСНА" (16 мм)	25	?	20

Штампане у табацима од четири примерка, свака са три плоче (по 12 позиција). Бр. 5I јавља се на десет, 6IA на девет, а 5Ia, 5Ib, 6IAa, 6IAb и 6IB на по једној позицији.

1898/9. Друго штампање карте од 10 ПАРА. Први ред натписа на полеђини завршава се речима "*треба, уз*". Размак другог реда натписа и вредносне ознаке је 14,5 mm. Обе напомене први пут у машинском слогу. Једнобојни књиготисак на зеленкасто до плавичасто сивом картону (као 6I). Штампа Државне штампарије у Београду.

		*	●	
6 II)	**10 ПАРА**, карминасто црвена	50	?	35
a)	Веће, дебело "*о*" у „*избушеног*"	60	?	40
b)	Са „*избушвног*" уместо „*избушеног*"	?	?	?
c)	Са „*избушвног*" уместо „*избушеног*"	?	?	?

Због релативне реткости карте 6 II идентификација позиција на штампарској плочи није још увек спроведена до краја. Како било, може се претпоставити да је штампана у табацима од четири (2x2) примерка, са једне или највише две плоче.

Ова карта је вероватно рана фаза штампе ЗДК 6III, из октобра или новембра 1898. Штампање је убрзо прекинуто, а већ одштампане карте нису пуштене у промет, већ је ускоро штампана и крајем децембра пуштена у промет карта 6III. Карта 6II је поштама послата тек октобра 1989, када је ПТ одељење остало без потребних марата.

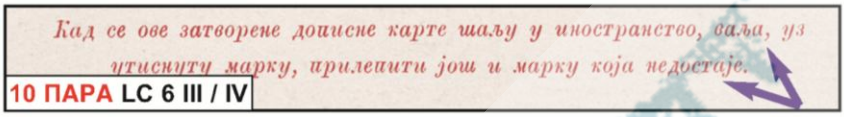

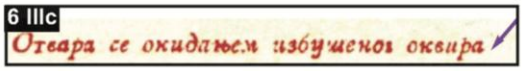

1898, December. Third printing of 10 PARA letter card. First line of the rear inscription ends again with "*ваља, уз*". Distance between the second header line and imprinted stamp is 13 mm. Vertical inscription placed low, begining 10 mm below the second address line (the second address line pointing toward letter "*е*" in word "*се*"). Printed in monocolor typography on pale gray card stock in State Printery in Belgrade.

	*	●	
6 III) 10 ПАРА, crimson	12	?	10
a) Error "*избушвног*" instead of "*избушеног*"	25	?	20
b) Error "*избушеног*" instead of "*избушеног*"	25	?	20
c) Vertical inscription without period at the end	25	?	20
d) Central portion of vertical inscription displaced upward	25	?	20

Printed in sheets of four subjects, from two printing plates (i.e. 8 positions total). Regular 6III letter card appears on four positions (i.e. 50%), varieties on one position each (i.e. 12.5%).

1898, December. Fourth printing. Same as 6 III, but distance between second header line and imprinted stamp 10 mm. Vertical inscription placed high, begining 5 mm below the second address line (the second address line pointing toward letter "*р*" in "*Отвара*"). Printed in typography in State printing plant in Belgrade on pale gray card stock.

	*	●	
6 IV) 10 ПАРА, crimson	25	?	40
a) Error "*избушвног*" instead of "*избушеног*"	50	?	80
b) Error "*избушеног*" instead of "*избушеног*"	50	?	80

So far, seven different plate positions have been identified, which implies two printing plates consisting of four individual plates each. Variety 6IVa appears on one position (12.5 % of entire circulation), while 6IVb appears on two positions (i.e. 25 %). Consequently, regular 6VI letter card appears on at least four (most likely five) positions (50% or 62.5%).

Extensive research in plate positions and reconstruction of printing plates for LCs issued from 1893 to 1903, carried out mostly by Dr. Richard M. Stevens, proved that number of typeset varieties (or "positions", as they are called in this Catalog) is always multiple of four (4, 8 or 12).

That implies printing plates consisting of four (2x2) subjects each. The only exception are maybe LCs 1 and 2, with which printing plates probably consisted of two (2x1) subjects. Printing plates of eight subjects are theoreticaly possible but not very likely, while 12 subject plated are very unlikely (mostly due to the then existing paper sizes, but from some other reasons as well).

It is possibile that different printing plates in some cases belong to different, subsequent printings.

According to the same research, typesetting for LC's from #1 through # 6 I was done manually, and from 6II through 6IV by typesetting machine.

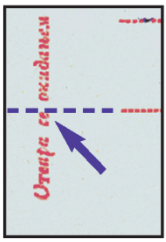

10 ПАРА
LC 6 IV

1898, децембар. Треће штампање карте од 10 PARA. Први ред напомене на полеђини поново се завршава речима „*ваља, уз*“; Размак између другог реда натписа и вредносне ознаке 13 мм. Вертикална напомена постављена ниско, почиње 10 мм испод друге адресне линије (друга адресна линија у висини слова “*е*” у речи “*се*”). Једнобојни књиготисак Државне штампарије у Београду на светло сивом картону.

	*	●	
6 III) 10 ПАРА, crimson	**25**	**?**	**18**
a) Грешка „*избушвног*“ уместо „*избушеног*“	**40**	**?**	**30**
b) Грешка „*избушеног*“ уместо „*избушеног*“	**40**	**?**	**30**
c) Вертикална напомена без завршне тачке	**40**	**?**	**30**
d) Средњи део вертикалне напомене померен навише.	**40**	**?**	**30**

Штампана у табацима од четири примерка. Коришћене су две штампарске плоче, дакле укупно 8 позиција. Регуларна карта појављује се на четири (50%), а грешке на по једној позицији свака (по 12,5%).

1898, децембар. Четврто штампање. Као 6 III, само је растојање између другог реда натписа и вредносне ознаке 10 мм. Вертикална напомена позиционирана високо и почиње 5 мм испод друге адресне линије (друга адресна линија у висини слова „*р*“ in “*Отвара*”). Штампа Државне штампарије у Београду на светло сивом картону.

	*	●	
6 IV) 10 ПАРА, crimson	**25**	**?**	**40**
a) Грешка „*избушвног*“ уместо „*избушеног*“	**50**	**?**	**80**
b) Грешка „*избушеног*” уместо „*избушеног*“	**50**	**?**	**80**

До сада је идентификовано седам различитих позиција на штампарској плочи, што указује да је карта штампана у табацима од четири примерка, са две плоче. Карта 6IVa јавља се на једној (12.5 % укупног тиража), а карта 6IVb на две позиције (дакле 25%). Сходно томе, регуларна карта 6IV јавља се на најмање четири позиције (бар 50%).

Обимно истраживање варијетета слога и реконструкција штампарских плоча, које је највећим делом извршио др Ричард М. Стивенс (Dr. Richard M. Stevens), показало је да је број варијетета увек умножак броја четири (4, 8 или 12).

То указује да су се штампарске плоче из периода Обреновића састојале од по четири позиције. Изузетак су можда само затворене дописне карте број 1 и 2, које су вероватно штампане плочама 2x1. Плоче са 8 (4x2) позиција су теоретски могуће, али мало вероватне, док је могућност форме 4x3 практично искључена.

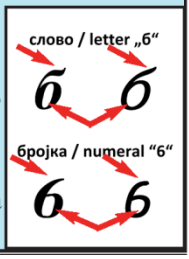

Могуће је да различите плоче у неким случајевима припадају различитим, сукцесивним штампањима.

Према резултатима истог истраживања, слагање напомена за затворене дописнице 1 до 6 I вршено је ручно, а од карте 6 II до 6IV словослагачком машином. То објашњава врсту грешака које се јављају на картама овог издања (обрнута слова могу случајно да се јаве само при ручном слагању).

10 ПАРА LC No. 8 I

1901. **Jun. Fourth issue of letter cards for local and national mail. Imprinted stamp with the bust of King Alexander Obrenovic V below the royal coat with the crown. Header and inscriptions printed in color of the imprinted stamp (5 ПАРА) or in black (10 ПАРА). With the 10 ПАРА letter card inscription on the rear in three lines. Imprinted stamp designed by Prof. Đ. Milovanovic, engraving by A. Scharf (Wien). Printed in State Printery in typography on light gray to greenish gray card stock.**

	Card stock:	**A** - *light gray*		**B** - *greenish gray*	
7) 5 ПАРА, grün				**7**	**15**
a) Error „*избушвног*“				**20**	**40**
b) Error „*избушеног*“				**20**	**40**
c) Vertical inscription without period				**15**	**30**
8) 10 ПАРА, rot/schwarz		**15**	**15**	**10**	**10**
a) Error „*избушвног*“		**30**	**30**	**25**	**25**
b) Error „*избушеног*“		**30**	**30**	**25**	**25**
c) Verical inscription without period		**20**	**20**	**15**	**15**
8F) Without imprinted stamp (only inscriptions in black)				**100**	**?**

Figure "*б*" in "*избушеног*" in vertical inscription on the front is bigger than other letters.

Printed in sheets of four subjets, from two different printing plates consisting of four subjects each. Same plates were used for both cards, except that *indicia* and inscription on the rear were replaced. Each error (7/8a, b and c) appears on only one position (i.e. 12.5 %).

10 ПАРА LC No. 8 II

1902. **As LC #8, but imprinted stamp and inscriptions printed in same color. Printed in the State Printery in Belgrade on light gray or greenish gray card stock.**

	Card stock:	**A** - *light gray*		**B** - *greenish gray*	
9) 10 ПАРА, red to pale red		**15**	**30**	**15**	**30**
a) Error "*избушвног*"		**30**	**50**	**30**	**50**
b) Error "*избушеног*"		**30**	**50**	**30**	**50**
c) Vertical inscription without period		**25**	**40**	**25**	**40**
d) Error "*Отвари*" instead of "*Отвара*"		**30**	**50**	**30**	**50**

Printed in sheets of four subjects, from three different printing plates. Two of these plates had been used for LC's 7 and 8. The third was new, and one subject produced LC # 9d.

Regular LC 9 appears on eight (i.e. 66,7%), and varieties on one position each (8,3% each).

All letter cards 1 – 9 valid until 25. Jun (8. July) 1903 (i.e. untill fall of Obrenović dinasty).

5 ПАРА KB No. 7

Кад се ове затворене дописне карте шаљу у иностранство, ваља, уз утиснуту марку, прилепити још и марку која не достаје.

10 ПАРА KB No. 8 I

1901. **јуни. Четврто издање; вредносна ознака са ликом краља Александра Обреновића под плаштом, текст у боји вредносне ознаке (5 ПАРА) или црн (10 ПАРА); код 10 ПАРА напомена на полеђини тороредна; нацрт проф. Д. Миловановић, рез А. Шарф (Scharf), Беч; картон зеленкасто сив до светло сив.**

	Картон:	A - *светло сив*		B - *зеленкаст*	
7)	5 ПАРА, зелена			7	15
a)	грешка у напомени „*избушвног*“			20	40
b)	грешка у напомени „*избушеног*“			20	40
c)	напомена без завршне тачке			15	30
8)	10 ПАРА, црвена/црна	15	15	10	10
a)	грешка у напомени „*избушвног*“	30	30	25	25
b)	грешка у напомени „*избушеног*“	30	30	25	25
c)	напомена без завршне тачке	20	20	15	15
8F)	без уштампане вредносне ознаке			100	?

Бројка „*6*“ у „*избушеног*“ је код овог издања већа него код осталих.

Штампано у табацимо од четири позиције, са две различите штампарске плоче. Исте плоче коришћене су за обе затворене дописне карте, осим што су замењени вреносна ознака и напомена на полеђини. Регуларни примерци карата бр. 7 и 8 јављају се на по 9 позиција (62,5% свака), а свака грешка на по једној (12,5% свака).

1902. **Као претходно издање карте од 10 ПАРА, само вредносна ознака и текст у истој боји; једнобојни књиготисак Државне штампарије у Београду на једнострано обојеном зеленкастосивом до светлосивом картону.**

	Картон:	A - *светло сив*		B - *зеленкаст*	
9)	10 ПАРА, црвена до бледоцрвена	15	30	15	30
a)	са грешком у напомени "*избушвног*"	30	50	30	50
b)	са грешком у напомени "*избушеног*"	30	50	30	50
c)	Вертикална напомена без завршне тачке	25	40	25	40
d)	Грешка “*Отвари*” уместо “*Отвара*”	30	50	30	50

Штампано у табацима од четири позиције, са три различите штампарске плоче. Две од њих су плоче које су коришћене и за израду карата 7 и 8, а трећа је новоформирана. Грешка “*Отвари*” је једна од позиција на тој новој плочи.

Карта бр. 9 јавља се на осам (66,7%), а свака грешка на по једној позицији (по 8,3%).

Све затворене дописнице бр. 1-9 важиле до 25. јуна (8. јула) 1903.

Преглед издања Поште „Србија“
март – мај 2014.

28. III 2014. – **Уметност**

[**584**]

[**585**]

[**586**]

аутор: М. Калезић штампа ЗИН
[**584**] – 22 дин – Бранислав Нушић
[**585**] – 46 дин – Михаил Љермонтов
[**586**] – 50 дин – Вилијем Шекспир
зупч. – 13 ¼ , чеш. папир - гладак
гума - сјајна табак - 10 (5x2)
тираж – 25 000 КПД – 3

1. IV 2014. – **Електронске комуникације**
- редовна марка -

[**587**]

аутор: Ј. Влаховић штампа ЗИН
[**587**] – 1 дин – стилизован приказ електронских комуникација
зупч. – 13 ¼ , чеш. папир - гладак
гума - полусјајна табак - 100 (10x10)
тираж -1 500 000

1. IV 2014. – **Милева Марић Ајнштајн**
- редовна марка -

[**588**]

аутор: Ј. Влаховић штампа ЗИН
[**588**] – 23 дин – Милева Марић Ајнштајн
зупч. – 13 ¼ , чеш. папир - гладак
гума - полусјајна табак - 100 (10x10)
тираж - 2 000 000

28. IV 2014. – **Европа – музички инструмент**

[**589**]

[**590**]

аутор: Н. Скочајић штампа ЗИН
[**589**] – 69 дин – фрула
[**590**] – 74 дин – дудук

зупч. – 13 ¼ , чеш. папир - гладак
гума - сјајна табак – 8+1 (3x3)
тираж - [**589**] 100 000 КПД - 1
[**590**] 45 000

22. V 2014. – **Европска заштита природе**

[**591**]

[**592**]

аутор: М. Николић штампа ЗИН
[**591**] – 35 дин – Стара планина
[**592**] – 70 дин – Заовине
зупч. – 13 ¼ , чеш. папир - гладак
гума - сјајна табак - 8+1 (3x3)
тираж - 50 000 КПД - 1

Преглед доплатних марака Србије
март – мај 2014.

[59] 9. IV 2014. – 30. IV 2014.
Рак је излечив

зупч. – 13 ¼ , чеш.
папир – гладак / гума – сјајна
табак: 100 (10x10)
тираж – 2 000 000
штампа ЗИН

Жером Бургиња

Срби у Француској у току I Светског рата [2]

Школска деца и средњошколци у Француској

Много младих људи је умрло током преласка албанских планина . Преживели су углавном послати у Француску. Део стиже у Бриндизи и одатле иду возом кроз Италију према Модани и тадашњем Екс ле Бену, одакле се, у малим групама од десет до двадесет и пет ђака, распоређују у различите школе у Француској. Други део се распоређује на острво Фриул (код Марсеља) и шаље у Бастију (Корзика). Трећа група (140) отишла је на школовање у Алжир. Дакле, у априлу 1916. сви ђаци испод 18 година старости се распоређују по основним и средњим школама (73 објеката укупно)

Војно неспособни се директно шаљу на француски универзитет[1], али највећи број ђака изнад 18 иде у камп „Ежозије“ (sic) (*Basses-Alps*), где се обучавају за војску са циљем да се након обуке пошаљу на фронт.

Француска и српска влада су на Крфу потписале 9. септембра 1916. Конвенцију о образовању Срба у Француској[2]. У марту 1917., 465 ученика је распоређено по француским универзитетима, 1269 дечака и 263 девојчица по основним и средњим школама, као и око 350 ученика по техничким школама[3].

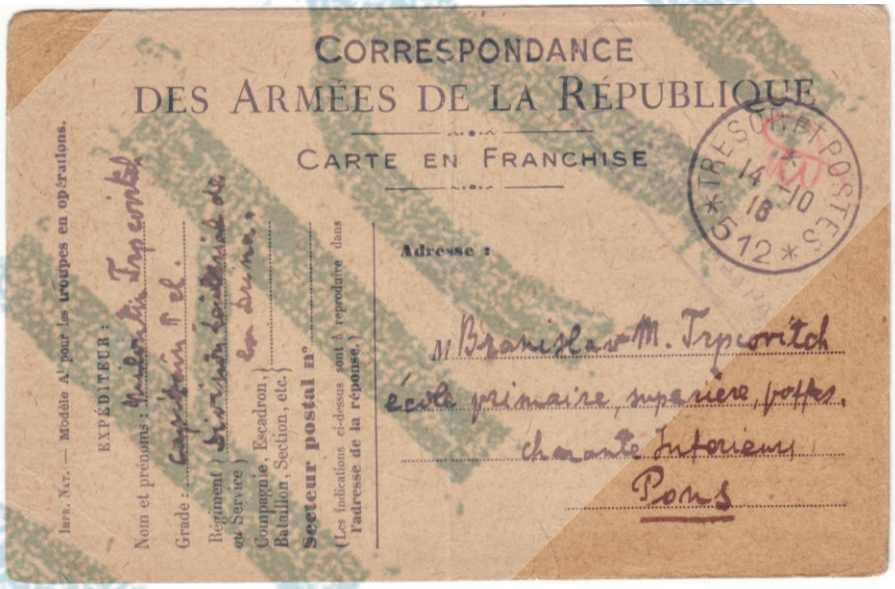

Слика 8. Војна карта послата са Крфа преко француске војне поште основној школи у Понсу. Српска цензура
Figure 8. Military card sent from Corfu by the French military post to the primary school of Pons (Charente). Serbian censorship.

[1] 220 је студирало на *Aix en Provence* пословној школи и 927 је распоређено широм француских универзитета.
[2] SHD / DAT box n°7N2192.
[3] SHD / DAT box n°7N2192, извештај о француско-српској конвенцији о образовању од 31. марта 1917.

Слика 9. „Т“ на илустрованој поштанској карти за наплату недостајуће поштарине од примаоца
Figure 9. Taxed postcard exchanged between two Serbian pupils. The card is taxed because free mail is not admitted.

Међутим, срећемо бројну преписку између српских цивилних избеглица без марака (вероватно услед игнорисања правила), које нису „терећене“ (можда захваљујући благонаклоности запослених у пошти?).

Слика 10. Долазак Срба у Вореп (департмант Изер)
Figure 10. Arrival of the Serbs to Voreppe (Isère).

Иако су ђаци веома добро дочекани у Француској – има примера да су склопили кумства – српска влада у егзилу на Крфу размишља о неопходности регруписања бар дела ђака, са циљем како би се они образовали на српском. Тако су одлучили да оснују српску гимназију у Болију / Сен Жан Кап Фера (француска Ревијера), за српске ђаке у региону. Ова српска гимназија је посебно намењена да буде домаћин ђацима и наставницима основних школа, техничких школа, крагујевачким кадетима и наставницима који су имали проблем адаптације у француским школама. Ту је било 700 ђака. Момци су углавном смештени у хотелу Панорама у Болију, а девојке у вили Матилда.

Српски ђачки батаљон у Жозију

Ова институција прима српске младиће старије од 18 година на војну обуку и школовање од маја 1916. до октобра 1917.

Жозије се налази у долини Убаие, у близини Барселонете у Алпима. Зашто је изабрано ово изоловано место? Једноставно зато што је Андре Хонорат, представник Барселонете у француском парламенту, био веома активан члан Савета за дочек српских ученика у Француској и зато што је подржао петицију становника Жозијеа. Били су веома дирнути ратом: „Нема више туризма, нема више војника, нема више мазги [ ] и рушевине Мексика зауставиле су смањење наше унесрећене популације до катастрофалног стања“.

Министар рата дао је своју сагласност 4. априла 1916. да успостави „Универзитетски комитет српске омладине“ за 300 ђака, који се сматра као војна академија. Први контингент ђака стиже 22. маја са српским руководећим особљем, укључујући и официре. Како се посебно француско особље састоји од војника и подофицира, користе се цивилна звања да би се избегла наређења од страних официра. Особље у управи је прилично важно због броја ђака.

За студенте који су лоше опремљени, српски војни аташе Степановић тражи набавку одеће и војне опреме. Одлучено је да се узму црногорске униформе на лагеру и да се преправе. Услови за живот су прилично лоши у овим оронулим баракама.

Број ђака убрзо превазилази могућности Жозијеа и део је послат у проширени део који је отворен на планини Дафен, удаљен 40 km. 332 ученика у Жозијеу представљају прво и други друштво, а 67 ђака планине Дафен чине трећу групу. Будући да су војници, они имају право на коришћење бесплатних поштанских услуга.

Број ђака брзо опада: бројни ђаци добију диплому средње школе (са одличним успехом) и одлазе на француске универзитете, други се шаљу као инструктори у Бизерту у Тунису. Од марта 1917, министарство рата Србије жели да затвори српски ђачки батаљон, јер не постоје нови ђаци који би могли бити послати тамо. Део у Дафену је затворен у мају 1917., а Жозије 25. децембра 1917. Преостали ђаци су расути по различитим школама, посебно у средњој српској школи у Болију / Сен Жан Кап Ферау.

Потребно је приметити да српски ђачки батаљон никада није послат на борбену линију. Већина ђака школују се за будуће дипломце, чија ће главна улога бити у обнови Србије.

Ђачки батаљон је оставио трагове у поштанској историји која је тражена, али већина не представља реткост. Коресподенција је означена одлазним и долазним жиговима. Њихове ознаке су утиснуте на одлазећој, али и на примљеној кореспонденцији.

прстен - III штампа

ОГЛАС

Купујем редовну марку Србије *Прстен столоват* из 2010. – III штампање (гладак, кредаст папир, сјајна гума) - Michel 379 v

контакт телефон: 062 40 70 40

контакт email: vladimir.milich@gmail.com

Слика 11. Коресподенција са долазном ознаком „*I*[ère] *Compagnie du Bataillon Universitaire Serbe N*“
Figure 11. Correspondence with the mark stamped on arrival „*I*[ère] *Compagnie du Bataillon Universitaire Serbe N*“

Слика 12. Коресподенција са долазном ознаком „*III*[e] *Compagnie du Bataillon Universitaire Serbe N*“, лоциран у планини Дафен
Figure 12. Correspondence with the mark stamped on arrival „*III*[e] *Compagnie du Bataillon Universitaire Serbe N*“, located to the annex of Mount-Dauphin.

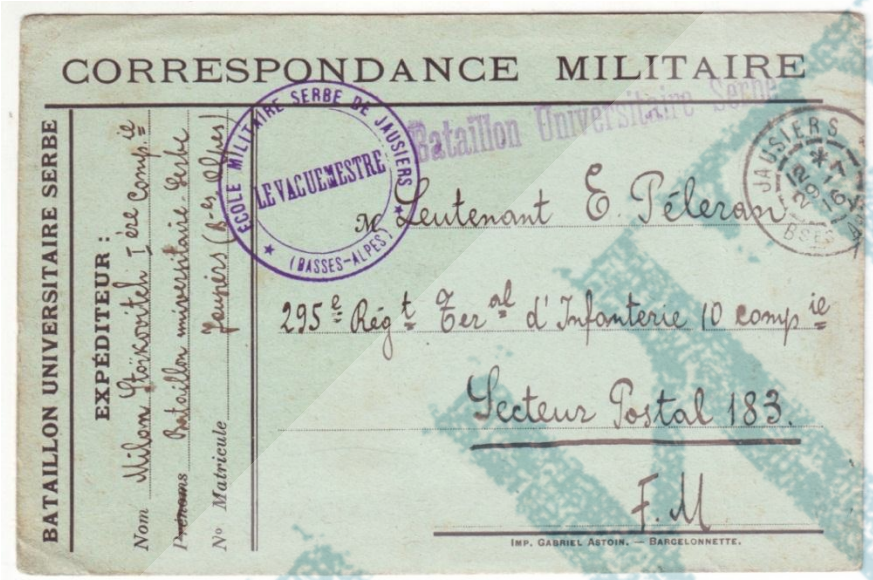

Слика 13. Поштанска карта српског ђачког батаљона коју је штампао Габриел Астон у Барселонети. Позната на различитим бојама (бледо зелено, светло црвено и тамно црвено, сиво). Преписка са печатом школског вагместера и једноредном ознаком „српски ђачки батаљон“.

Figure 13. Special postcard of the Serbian University Battalion printed in Barcelonnette by Gabriel Astoin. It is known on various colours (pale green, light red and dark red, grey). Correspondence with the seal of the school vaguemestre and one-line mark „ Serbian University Battalion „.

Слика 14 писмо са заглављем српске школе у Жозијеу и печатом благајне (колекција Р.С.)

Figure 14. Letter with header of the Serbian school of Jausiers and seal of the bursar (collection RS).

Српска администрација

Влада Србије остаје на Крфу, али главна подршка је базирана у Француској, најпожељнијем савезнику Србије. Српски представници у Француској, који су се налази у Паризу пре непријатељстава остају тамо, посебно посланство Србије и војни аташе. Може се наћи одређени број административних печата и коверата са заглављем. Неки примери су приказани на сликама од 15 до 18.

Слиак 15. Административни печат утиснут на писмо Посланства Србије у Паризу
Figure 15. Administrative mark stamped on the mail of the Legation of Serbia in Paris

Слика 16. Служба српских избеглица у Паризу са ознаком „Légation de Serbie en France / Commissaire Général du Gouvernement Royal pour les réfugiés serbes“
Figure 16. Service of the Serbian refugees in Paris with the mark „Légation de Serbie en France / Commissaire Général du Gouvernement Royal pour les réfugiés serbes“

Слика 17 Писмо са заглављем упућено делегату министра финансија у посланству Србије.
Figure 17. Letter with header of the delegate of Finance Minister at the Legation of Serbia.

Слика 18. ознаке које се користе од стране српских служби у Марсељу
Figure 18. Marks used by the Serbian services in Marseille.

Један од главних проблема српске војске је обнова своје имовине као компензација за губитке на фронту. Заиста, за разлику од свих других земаља, Србија не може да мобилише људе који су остали у окупираној Србији. Један српски војни делегат прати послове обнове војске. Он успоставља своје седиште у Марсељу (види слику 18).

Српски делегат мора да преисипита српске избеглице у Француској (цивили, војници, рањеници су после прегледани у болницама, итд) и да се увери да сви способни грађани Србије обављају своју дужности. Ревизијски одбор (који је задужен за људе старости од 21 до 45 година) налази се у почетку у Марсељу, који је згодно место окупљања и град у коме живи неколико хиљада Срба[4]. Након проглашења закона 1916. године „на медицинском прегледу свих Срба који живе у иностранству“ контрола је

[4] SHD / DAT box n°7N385, телеграм датиран 10. марта, 1916.

појачана (види слику 20). Три комитета: Тулон, Париз и Белагард (за Србе који живе у Швајцарској) верификује способност српских мушкараца. Способни мушкарци се одмах упућују у депоу у Тулону[5].

Слика 19. Писмо са заглављем делегата министарства рата Србије
Figure 19. Letter with header of the delegate of the War Minister of Serbia.

Према француским административним ознакама Република „Place de Marseille Le Commandant“, он је смештен у француским војним објектима (колекција Р.С.).

Ричард Стевенс у својој колекцији поседује, нажалост, лоше отиснуту ознаку, али се може претпоставити да се ради о „Commissaire des réfugiés serbes ?“, стационирана у Белагарду (комуна у департману Гард на југу Француске).

Слика 20. ознака српског комитета у Bellegarde (колекција Р.С.)
Figure 20. Mark of the Serbian committee of Bellegarde (collection RS).

[5] SHD / DAT box n°7N384, писмо српског војног аташеа министру рата датирано 9. децембра 1916.

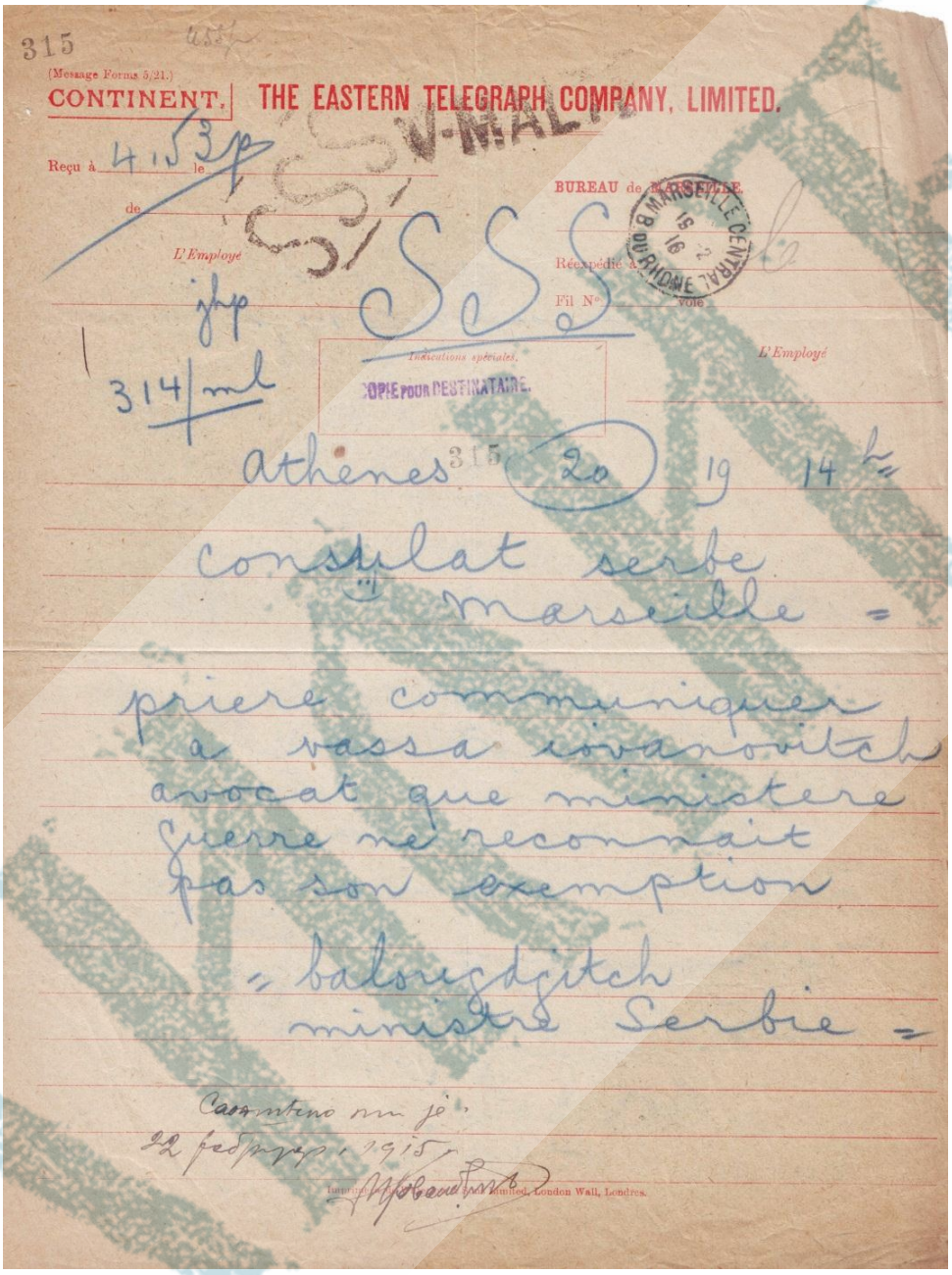

Слика 21. Телеграма (CCC) српском конзулату у Марсеју 16. фебруара 1916
Figure 21. Example of an exemption refused through State telegram (SSS) to the Serbian consulate in Marseille on February 16th, 1916

наставиће се

Војислав Беговић
ГОЛИ ОТОК – ЗАДЊА ПОШТА БАКАР
Филателистички гласник
Библиотека – Свеска 1

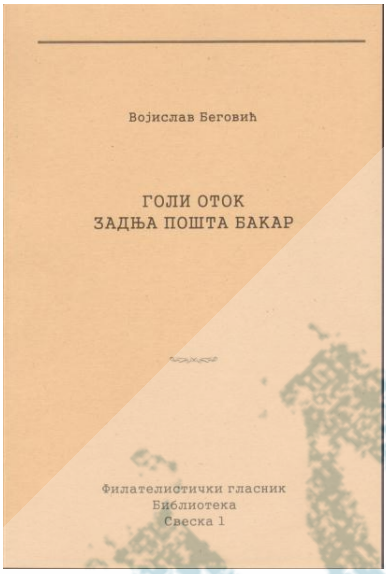

Тема која је дуго чекала филателистичку обраду.

Студија поштанске преписке лица интернираних по ИБ–у (1949 – 1958).

Поштанска историја као историјски извор првог реда.

Рецензија: Др Срђан Цветковић

Више од 60 поштанских објеката, фотографија и новинских факсимила.

На 64 стране у боји, у брошираном повезу.

Цена појединачног примерка: 1.000 динара + поштански трошкови.

контакт:
filatelisticki.glasnik@gmail.com

моб:
062 40 70 40

www.markice.rs

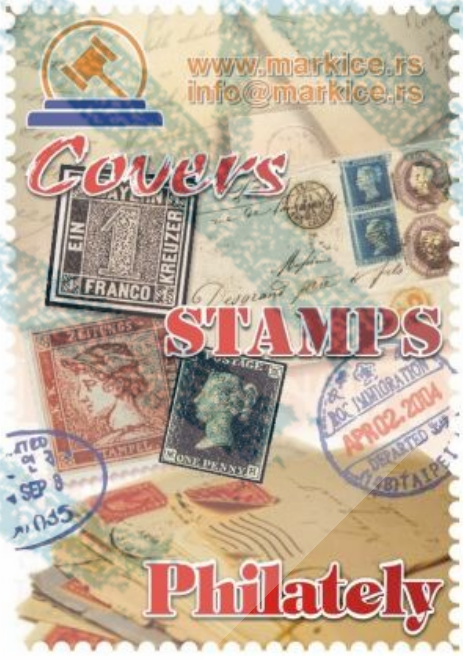

Проф. др Јован Величковић

Марке са црним оквиром поводом убиства краља Александра

Текст „Марке са црним оквиром поводом убиства краља Александра“ објављен је на словеначком језику у часопису Нова Филателија, број 122 (август, 2011) и нешто измењена верзија на енглеском језику у лондонској Југопошти у фебруару 2013. године. Први пут, верзију текста на српском језику, уз минималне редакцијске интервенције, објављује Филателистички гласник, уз сагласност и помоћ Тање Ћирковић Величковић. Истовремено изражавамо захвалност Игору Пирцу и Бојану Брачићу, који су предусетљиво послали материјале за објављивање.

Kingdom of Yugoslavia – the 1934 Mourning Issue

by Dr Jovan Veličković, AIJP

King Alexander Karadjordjevic was assassinated in Marseille, France, on 9th October 1934. during the beginning of an official state visit to France. His last spoken words were “Guard Yugoslavia”. The throne was inherited by his eldest son, King Peter II, a minor at the time.

The Marseille event had severe consequences involving all momentary and future aspects of life and existence of the Kingdom. By analogy with reactions of certain European postal authorities of this period, in cases of death of the ruler or of leading personality of the country, the P|TT Ministry already on 13th October decided to overprint 8 lower values of the current set of stamps with black frame.

Краљ Александар I Карађорђевић убијен је у атентату у Марсељу 9. октобра 1934. на почетку званичне посете Француској. Последње речи краља биле су „ Чувајте Југославију” . Александра је на престолу наследио најстарији син, краљ Петар II , у чије је име до пунолетства владало Намесништво од 3 члана. Петар II је проглашен пунолетним 27. марта 1941. након збацивања са власти владе Цветковић-Мачек, непосредно пре напада сила Осовине на Југославију, априла 1941.

Атентат у Марсељу имао је велике последице на све тренутне и доцније аспекте живота и опстанка Краљевине. На подручју ПТТ саобраћаја већ два дана после атентата јављају се предлози за увођење марака са претиском црног крста и датума 9.X 1934. (Слика 1).

Слика 1 - Предложено решење једног филателистичког клуба и услужни жиг другог другог дана.

I начин штампе

По аналогији реакција поштанских Управа европских држава тог периода, у случају смрти владара или челног човека државе (СССР, Немачка, Белгија, …) Министарство ПТТ већ 13. октобра доноси решење о прештампавању 8 нижих вредности редовних марака (портрет краља на лево, без имена гравера, односно са потписом Стојићевић-Вагнер) црним оквиром, а 16. октобра и за 6 осталих виших вредности, без ограничавања рока важности. Прве марке појавиле су се на неким шалтерима већ 17. октобра, а више вредности сукцесивно у току следећих недеља (вредности од 4, 5 и 10 динара 24. октобра, а вредности од 15, 20 и 30 динара 4. новембра 1934.). Користе се истовремено са другим важећим франко, провизорним и пригодним маркама тог периода, практично до утрошка. Познати су примерци са спроводница, употребљени 1939. године.

У званичној а делом и приватној кореспонденцији користе се и омоти са црним рубом (Слика 2)

Слика 2 - Коверат за писмо са изразима саучешћа Кр. Намеснику принцу Павлу од стране Окружног школског одбора у Вел.Костревници, пошта Шмартно при Литији

Државна штампарија у Београду ради спровођења одлуке у невероватно кратком року израђује нове штампарске плоче од по 100 комада свих 14 вредности марака, као и другу плочу са 10 x 10 = 100 поља црног оквира и у двофазном књиготиску штампа око 80.000.000 комада марака. Више од половине тиража отпада на најкурентније номинале, 0,50, 0,75, 1, 1,50 и 3 динара, док вредности од 15 и 30 динара једва има око 500.000. Међутим, доцније се користе за прештампавање и затечене редовне франко марке, као и одштампани али још незупчани и негумирани арци неких вредности из незавршене производње. Ова три начина штампања обележавују се у истраживању римским ознакама I, II и III.

Са становишта филателистичког описивања, код I начина штампе је незнатно мутнија него код марака без оквира, боје су нешто мало друкчије, углавном тамније, хартија је тања и прозирна, на полеђини се оцртавају линије унутрашњег оквира. Марке су зупчане чешљасто 12 ½. Врло ретко наилази се на незупчане или зупчане 9 или 11 ½ на једној вертикали. На пошти Нови Сад нађен је и један цео табак вредности од 1.50 у зупчању 9 (Слика 3). Како се радило великом брзином, неки табаци су зупчани на машини

са тупим, неправилним зупчањем, које се у доцнијем периоду више не појављује. Главно мерило препознавања су ивични примерци табака, који су сви имали околне рубове као и заштитне траке тако да црни оквир прелази на њих. Тако је сваки табак имао укупно 4 угаона комада са два руба и 32 (4 x 8) комада са по једним рубом.

Слика 3 - Марке са рубовима као и пар марака у зупчању 9

Ради лакшег приказивања даље обраде, користиће се ознаке N, E, S, W - стране света на енглеском - за горњу, десну, доњу и леву страну марке, док угловни комади, поља 1, 10, 91 и 100 носе ознаке NE, SE, SW и NW).

Овде би требало рећи да су, без обзира што многи овај материјал сматрају за massenwaare, угаони комади са ивицама као и ивични комади са делом заштитне траке данас изузетно ретки, поготову код виших вредности. Ивичне траке су се у пракси скоро увек одстрањиване пре налепљивања на писма и спроводнице, због малог простора за франкирање. Непоништене марке са ивичним тракама су исто тако ретке, јер су за ондашње прилике марке рестриктивно куповане од филателиста, због високе номинале. Пример за поређење је област прве емисије Аустрије, где су марке са ширим бочним или угаоним ивицама данас јако тражени и високо котирани специјалитети.

Описани први начин штампања је лако препознатљив и код њега су свих 100 марака арка истоветни, тако да нема нема различитих типова оквира.

II начин штампе

Како је потреба за маркама са црним оквиром расла, Штампарија је одлучила да и затечене марке у депоу без оквира прештампа црним оквиром. Тако су прештампаване све вредности, сем оне од 1,75, за којом није постојала потреба, јер је тарифа за дописнице за иностранство у том периоду била подигнута на 2 динара.

II начин штампе – Плоча А

Показало се да прештампавање већ готових марака представља велики технички проблем. За увођење у машину сметале су ивичне траке, тако да су оне морале да се уклоне. Како би арак од сто чврсто стајао у машини, морао је да се фиксира стезаљком на два, односно доцније једном пољу. Прештампавање је извођено у два корака, прво већом плочом, са 81 пољем (плоча 81), а затим другом са 17 (плоча 17). Тако су увек две марке остајале непретиснуте, због држача. Осим тога, сви зуби марака на спољним ивицама арка, због преливања црне штампарске боје, показују обојеност у рупицама и на полеђини ; у самом арку на линији додира првог и другог дела плоче јавља се двоструки претисак црног о квира. У специјализованом приступу разликују се 4 комбинације два дела плоче за претискивање, које се у радовима обележавају са А, Б, Б-1 и Ц. Плочом А претискиване

су све вредности од 0,25 пара до 5 динара (сем 1,75) и врло мала количина марака од 15 динара. Шема плоче А приказана је на слици 5.

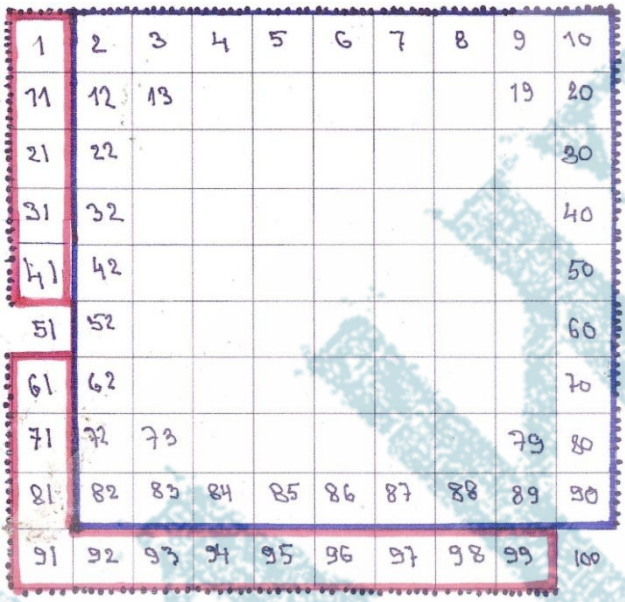

Слика 5 - Схема једног (црна поља) и и другог (црвена поља) дела плоче по првом начину израде

Треба уочити следеће: Арак без рубова фиксира се у машини држачима на пољима 51 и 100. По прештампавању, позиција 51 је са белим рандом на левој страни, а позиција 100 десно и доле. Позиција 51 је остављана у табаку, а позиција 100 вађена у штампарији и замењивана марком са црним оквиром на свим странама, како неисправнне не би доспеле на шалтер. Део плоче који покрива 17 поља приказан је црвеним квадратима. А други од 81 поља је плавим квадратима. Свугде где се у схеми паралелно један уз други нађу црвена и плава линија претисак је у том делу на обе марке двострук. Свих 34 поља на спољним ивицама показују црно обојене зубе на полеђини марака. Те ивице поља су приказане црним кружићима. Види се да постоје различити типови претиска од марке до марке. Ако би обојену ивицу црну или црвену, обележили ца Z, нормалну једноструку са N, двоструки претисак на ивици са D, а непретиснуту белу ивицу са B, онда би, примера ради, идући у правцу кретања сказаљке на сату, позицију 1 могли да опишемо кодом ZNNZ , позицију 12 са DNND и позицију 51 са NNNB.

Могуће је и шематско приказивање, према слици 6, где су уписане позиције у арку а дописан је и код. Обрадом целе плоче А на овај начин добија се 16 различитих могућих типова, од којих се 8 типова јављају само једанпут, неки више пута, а најчешћи је тип NNNN из средине табака, у квадрату чији су углови позиције 23/29 73/79, дакле 49 пута. Учесталост појављивања сразмерна је реткости типова. Неке карактеристичне позиције приказане су на слици 7.

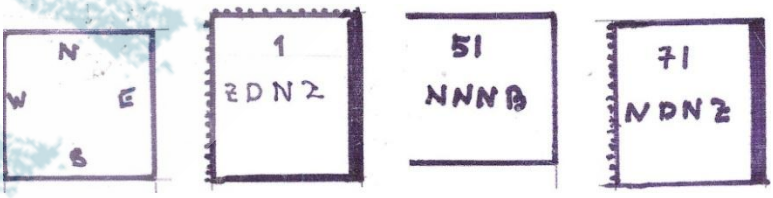

Слика 6 - Схематско приказивање и кодирање појединих типова код другог начина израде и црни зуби позади на једној страни

Слика 7 - Позиције 51, 51/52, и 100 према Другом другом начину израде, плоча А

Одређивање типа појединачних марака другог начина израде је у пракси често веома захтевно. Зуби на полеђини једне или две стране нису увек јасно видљиви, преклапање два отиска црног руба на једној страни марке тешко се откривају голим оком или прозрачивањем, претисак једним делом плоче је често шифтован у односу на претисак другим, итд. Реткости су позиције где се тип јавља само једанпут, а нарочито онда када је у питању позиција 51, упадљива за око. Највећа реткост је наравно позиција 100, уништавана у штампарији, од које су ипак неке доспеле до шалтера. Брижљивом статистиком из тридесетих година установљено је да је позиција 100 од вредности до вредности позната у два (0,25 и 5) до шеснаест (0,50) комада, којих данас сигурно више у том броју нема.

Једна од даљих финеса истраживања је појава малог црног квадрата у левом горњем или доњем унутрашњем углу оквира позиције 52. Ако је претисак од 17 поља померен у правцу десно горе (NE) у односу на други део претиска, онда се у CW углу позиције 52 појављује тај квадрат; ако је померање у правцу СЕ онда се појављује у горњем левом углу позиције . Појава квадрата могућа је и код неколико других позиција. На слици 8 показано је неколико примера ових реткости, а на слици 8 детаљ марака са квадратом у углу.

Слика 8. Црни квадрат у углу, позиција поз. 51/52, горе лево ; 52/52 доле лево

II начин штампе – Плоча Б

Како плоча А другог начина израде није била срећно решење, покушано је њено побољшање, које се огледало у елиминисању држача у позицији 100. Код ове плоче Б измењен је последњи хоризонтални ред првог дела, који сада има 18 поља , према схеми на слици 9. У њему се јавља узан бели размак између поља 91/92 и 95/96, који нису истоветни по изгледу; техничка измена је омогућила пуно претискивање позиције 100, код које је сад десни део оквира тањи него претходно. Једна од даљих одлика је и знатно тањи оквир на десној вертикалној ивици позиција 41 и 61 у вертикалном низу дела плоче са 18 поља, који постаје видљив само када су два дела плоче размакнута хоризонтално због лошег центрирања. Слика 9 обухвата и те измене.

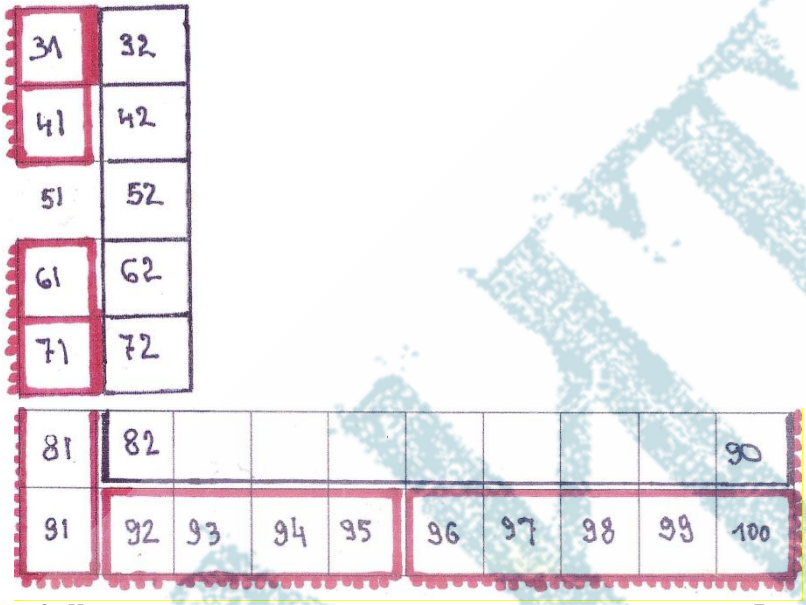

Слика 9 - Измене у вертикалном и хоризонталном низу првог дела претиска у плочи Б.

Овом плочом Б претискиване су само вредности од 0,75 (RR), 1, 5, 10, 15 и 30 динара. На слици 10 и 11 приказано је неколико примерака ових раздела. Схема кодирања је иста као и претходно, код марака са разрезом могло би се увести још једно мало r, тако да би приказани пар од 15 динара имао код NDrNZ/NNNDr.

Слика 10 - Разделна бела црта између позиција 61/62, разне ширине и детаљ

Слика 11 - Разделне црте код позиција 91/92, 5 и 10 дин, и код поз. 95/96, детаљ

II начин штампе - Плоча Б-1

Код плоче Б изведено је је још једно побољшање при прештампавању марака од 1 и 20 динара, (плоча Б-1), тако што два разреза у последњем реду смањена и изгледају нешто мало друкчије, а позиција 100 је добила шири оквир на десној вертикали. Детаље ових финеса сада прескачемо. Међутим, треба напоменути да су код другог начина израде прештампавани и затечени арци марака од 30 динара са потписом гравера, који постаје видљив када је црни оквир децентриран у вертикалном правцу надоле. Непотпуни арци од 20 динара, са недостајућим једним или неколико поља, крпљени су појединачним комадима пре прештапавања, затечене као појединачне у штампарији, од којих су неке биле са потписом гравера. Када је претисак оквира померен надоле онда натпис остаје видљив. Тако је познато више комада од 20 динара са потписом, као и по 1 комад од 1 и 5 дин. који су можда уникати (Слика 12). Многи натписи гравера, којих вероватно још има, остали су скривени под доњим делом црног рама, ако је правилно позициониран.

Слика 12 - Примерци са потписом гравера, 1, 5 и 20 динара

II начин штампе - Плоча Ц

Коначно, у прештампавању вредности од 1 , 5 и 10 динара Другог начина израде коришћена је и тзв. Плоча Ц, са два држача арка у машини у позицијама 10 и 41. Прва позиција од ове две, са кодом BBNN отстрањивана одстрањивана је из табака, док је друга са кодом NNNB остављана. Разликовање позиције 41 од 51 из плоча Б и Ц је скоро немогуће на појединачним комадима. Плоча Ц је највероватније истоветна са плочом А, тако што је после неког чишћења цела плоча А ротирана за 180 степени. Позиције 10, одстрањиване у штампарији, са кодом BBNN су уникатне реткости, неколико познатих је приказано на слици 13.

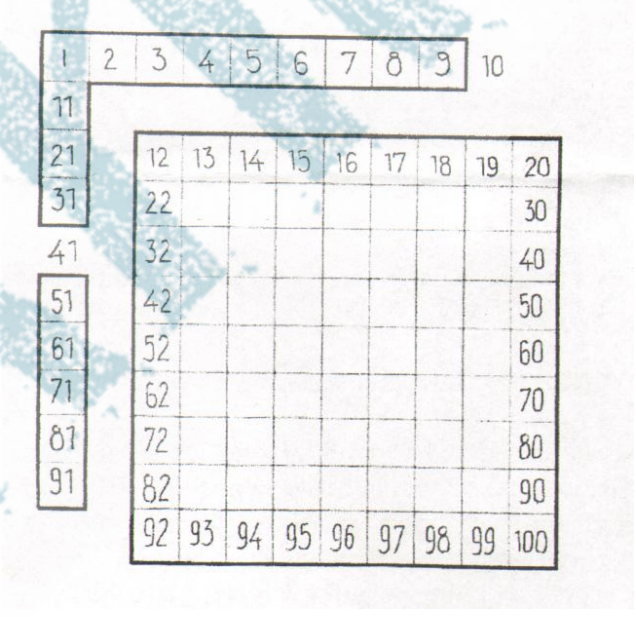

Слика 13 . Примерци позиције 10 из плоче Ц са кодом ББНН..

III начин штампе

III начин штампања је веома близак првом: У току 1935. године употребљени су за прештампавање црним оквиром у штампарији затечене незупчане и негумиране залихе марака од 0,50, 0,75 и 1,50 динара, јер су залихе тих вредности са црним оквиром биле скоро исцрпљене. На арке је штампан претисак од 100 црних оквира, као и код првог начина, па је тек онда гумирано и зупчано. Марке поседују црне ивичне траке, боја је истоветна редовним непрештампаваним маркама, а хартија је незнатно дебља и мање провидна, него код првог начина. Марке првог и трећег начина израде требало би да су идеално центриране, како у погледу оквира у односу на слику, тако и зупчања у односу на црни оквир, што међутим није увек случај. Тако се налазе децентрирања оквира у 8 могућих праваца N, NE , E, SE, S, SW, W и NW, чак и са белим линијама унутар слика.

Слика 4 - Примери децентрирања као и 4 вредности са Стојичевић Вагнер са потпуно откривеним потписом. Вредност од 1.75 је увек из првог начина штампања са децентрирањем на доле

***

Према званичним подацима, првим начином рада претиснуто је приближно 87 милиона марака (14 вредности), другим 23 (13) и трећим 19 (3 вредности), прецизно укупно 129.583.400 комада. Трећина тиража отпада на номиналу од 1.50 динара а свега по око 0,5 % на вредности од 15, 20 и 30 динара. Поред ситних аномалија, избочина, улегнућа, зареза на линијама црног оквира, сви табаци показују и мале грешке у плочи основног цртежа, који су мање више присутни и у непретиснутим маркама, или само у новим плочама за прештампавање првим начином израде. Регистровано је скоро стотинак, али ниједан није стекао нарочиту популарност. Два примера ове врсте су замрљано Г горе код 0.50 динара (само нове плоче) и равно 3 код леве ознаке вредности у старој плочи (слика Слика 14).

Слика 14 - Грешке у плочи основних марака, замрљано Г (код 0.50) и равно 3.

Као резултат претходног излагања, битно је издвојити следеће:

- у I методи штампања прештампано је свих четрнаест вредности;
- у II методи штампања има тринаест прештампаних вредности (искључујући дакле само вредност од 1,75 динара), уважавајући наравно све четири верзије плоче које су се користиле;
- код III методе штампања постоје само три вредности.

У циљу лакше класификације, приказана је следећа табела:

метод штампања	пара			дин.										
	25	50	75	1	1,50	1,75	3	3,50	4	5	10	15	20	30
I	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
II – A	X	X	X	X	X		X	X	X	X		X		
II – B			X	X						X	X	X		X
II – B1				X									X	
II – C				X						X	X			
III		X	X		X									

Марка за авионску пошту од 3 динара - Опленац

Прештампавање 100.000 комада ове марке одлучено је још 15. X. 1934. године, али су се на шалтеру појавила појавиле тек 1. јануара 1935. године, са франкатурном важношћу од свега 4 месеца. Израђене су по првом начину израде, са новом плочом од 100, претискиване плочом са 100 оквира. Марке су са рандовима около, зупчање је линијско 12 ½, за разлику од чешљастог код редовне авионске марке. Била је допуштена и за обичну пошту, а налази се употребљена и после истека важности. У изгледа врло малом делу штампања на пољу 41 јавља се грешка у плочи: Леви вертикални назив ЈугославиЈа. Изузетно је ретка, врло популарна, каталогизирана у домаћим каталозима, видео сам до данас свега три до четири комада, али и фалсификате, претварањем ћириличног Б у З.

Слика 15 - Авионска марка, ЈугославиЈа, и светло на крилу, позиција

Новоизрађена плоча од 100 садржи бројне ситне гречке у плочи, које до данас нико још није обрадио. Једна је светлост на десном крилу 8 у виду бела беле тачке.

Фалсификати претиска

Ускоро по издавању, када је интересовање и потражња за овим маркама од стране домаћих сакупљача била врло велика, појавили су се и фалсификати, зацрњивањем рубова нормалних марака штампом, тушем или четкицом. Рађено је на појединачним маркама, али и маркама скиданих па враћаних са писама и упутница. Препознају се углавном разливањем боје на полеђини али и појавом специјалитета који нису могли постојати.

Слика 16 - Фалсификовани црни оквири. (Марка од 3,50 динара са позиције 10 и кодом ББНН теоријски није постојала. На поледјини марке од 20 динара види се разливање боје при ручном наношењу.

У прошлости, пионир у темељном истраживању ових марака, са одличном комуникацијом са штампаријом у Београду био је познати филателиста Сергије Манжелеј. Његова истраживања објављивана су опширно у листу *Филателиста* из 1935/37 године (види Литературу), што је доцније сакупљено у целину у Приручнику VIII, Загреб 1948. године. Постоји и низ чланака Манжелеја и Куклина објављених у часопису Фирме Сенф. Не знам за даље доприносе познавању ове области. Мислим да збирка Сергија Манжелеја није сачувана. Изложака на тему Црни оквир било је врло мало. На Изложби ХФС 1935. год. у Загребу је Славко Хирсцхл (рођен 1897) излагао специјализовану збирке црног оквира, златна медаља, као и Владимир Куклин Из Београда, сребрна медаља. На ЗЕФИБ-у у Београду, септембра 1935. год. није било ни једне збирке на ту тему . Једина мени позната збирка из послератног периода је она арх. Д. Павловића, приказана на 8 витрина на ЈУФИЗ-у 2000. године у Београду, скоро искључиво поништена, са неколицином великих реткости. Друга је једновитрински показни изложак аутора овог чланка, скоро искључиво са непоништеним материјалом и десетак великих реткости, приказан 2010 године на Балканфили у Пловдиву.

Литература:

- Фрагментарни натписи о штампању марака са црним оквиром, из пера Сергија Манжелеја, налазе се у часопису ФИЛАТЕЛИСТА ЈФС, односно ХФС, годиште 1935, број 3, страна 42 ; 35 , 5 , 79 ; 35 , 6 , 85 ; 35, 7/8 , 121 ; 1936, 7/8, 110 ; 37 , 3 , 55
- Комплетна обрада дата је у ПРИРУЧНИКУ, Свеска VIII, Загреб 1948 , стране 165/237 а објављена је и 1944 у Загребу у часопису Хрватска Филателија.
- Манжелеј и Куклин, серија чланака у часопису фирме Сенф, Лајпциг, бројеви 9, 11 и 19 , 1935. год.

Војислав Беговић

Преписка ратних заробљеника и интернираних лица из Србије, посредством Међународног комитета Црвеног крста [4]

Српске новине издаје и штампа Државна штампарија Краљевине Србије на Крфу. Објављују информације о активностима краља, и владе, прогласе, указе и наредбе, ратне извештаје са фронтова, класичне новинарске вести ...

Упутство за општење са нашима у Србији, са нашим заробљеним и интернираним одјављено у броју од 24. децембра 1916. разјашњава правила преписке путем поште.

Сл. 1 Српске новине су излазиле од 7. априла 1916. до 13. новембра 1918. године у Крфу
Fig. 1 Serbian newspapers were published on 7 April 1916th to 13 November 1918. at Corfu.

- Адреса лица коме се карта шаље треба да се испише читко и јасно, и то по средини карте, а место и улица, где се карта шаље, десно у дну по следећем обрасцу.

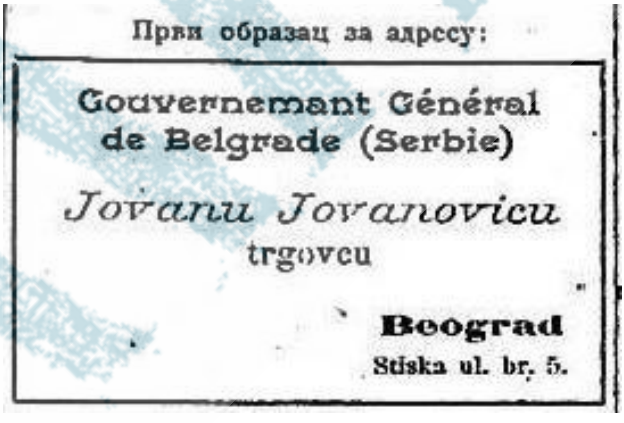
Први образац за адресу:

Gouvernemant Général
de Belgrade (Serbie)

Jovanu Jovanovicu
trgovcu

Beograd
Stiska ul. br. 5.

Ако се карта шаље у село, онда се прво напише име најближе вароши, где има пошта, па после име села. На пример: Beograd – Višnjica или Niš – Gornja Kutina, Kragujevac – Čumić, Preševo – Bujanovce.

На адреси, сем овога у обрасцу, не треба ништа више писати.

Садржину, на другој страни карте, такође писати латиницом, од прилике овако:

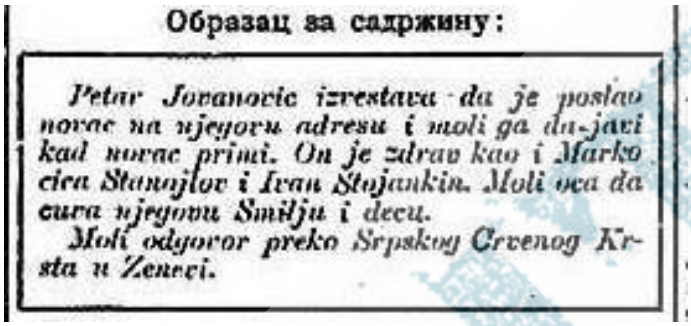
Образац за садржину:

Petar Jovanovic izvestava da je poslao novac na njegovu adresu i moli ga da javi kad novac primi. On je zdrav kao i Marko cica Stanojlov i Ivan Stojankin. Moli oca da cuva njegovu Smilju i decu.

Moli odgovor preko Srpskog Crvenog Krsta u Zenevi.

Слика 2

Карту не треба потписивати, а наши у Србији познаће рукопис свога сина, рођака, брата или пријатеља, тј. онога који карту пише, и то ће им причинити велику радост.

За крајеве у Србији, под бугарском окупацијом, може се писати још и преко Бугарског Црвеног Крста у Софији, по следећем обрасцу:

Други образац за адресу:

Croix Rouge Bulgare

Za Jovana Mijatovica.

zemljodelca iz Velikog Izvora do Zajecara

Sofia

Слика 3

Свима својима у Србији треба писати да на њихов одговор упуте на адресу Српског Црвеног Крста у Женеви, а Српски Црвени Крст ће наћи пута и начина да одговор достави коме је упућен.

Не треба писати ништа о војсци и о онима који су у војсци, до само да су живи и здрави и да поздрављају њихове на дому.

Овако написане карте треба метнути у коверат па исти адресовати по следећем обрасцу:

Образац за адресу Срп. Црвеног Крста у Женеви:

Croix Rouge Serbe

Bureau des renseignement

Genève — Suisse

25. Rue Piere Fatio

Слика 4

На коверти треба прилепити поштанску марку оне земље одакле се пише, и то према поштанским прописима који важе за ту земљу.

Кад Обавештајни Биро Срп. Црв. Крста у Женеви већ прими тако исписане карте, отпратиће их за Србију – пошто на карте стави потребне жигове.

Поштански трошкови

- Ради плаћања трошкова, односно поштарине за Србију, треба уз писмо приложити онолико десетпараца колико је карата и то: у новцу или у међународним поштанским купонима (*Coupons*-Reponse Internationaux – купон стаје 25 сантима или 30 лепта, и добија се у пошти), или у поштанским маркама оне земље одакле се пише, ако тамо нема купона. -

Ово је први случај, за који зна овај аутор, у коме се у нашим новинама помиње употреба међународних купона за одговор. На слици 5 репродукујемо факсимиле новинског исечка и грчког купона из наведеног периода.

Ради плаћања трошкова, односно поштарине за Србију, треба уз писмо приложити онолико десетпараца колико је карата, и то: у новцу или у међународним поштанским* купонима (coupons Internationaux — купон стаје 25 сантима или 30 лепта, и добија се у пошти), или у поштанским маркама оне земље одакле се пише, ако тамо нема купона.

Слика 5

- Наши војници и подофицири са фронта имају само да испишу добијене карте и пошаљу их Бироу Срп. Црв. Крста за обавештење у Солуну или Крфу – без икаквих прилога у купонима или поштанским маркама, и без икакве поштарине; а сви други могу да своје карте да пошаљу Српском Црвеном Крсту у Женеви, или преко тих Бироа или преко наших Делегација, у местима где их има; само сви ти остали имају да приложе и

поштанске трошкове, за одашиљање њихових карата за Србију, рачунајући по 10 сантима за карте, ако карте нису швајцарске државне поште.

Српски Црвени Крст Женеви успоставио је дефинитивне и непосредне везе са Србијом, и све карте за Србију треба упутити преко Извештајног Бироа Српског Црвеног Крста у Женеви, из разлога што је то најбржи и најсигурнији пут да стигну у Србију. Ко пише непосредно, тешко да ће му порука стићи онамо куда је намењена, јер је таква карта не носи жиг Друштва Црвеног Крста, који је потребан, па да карта прође преко војне цензуре у Србији, и стигне тамо куда је намењена.

За лица, којима се у Србији не зна место пребивања, а зна само да су остала у Србији, најбоље је писати на Croix Rouge Serbe - Belgrade (Simina ul. 16) – Крушевац, Крагујевац, Ваљево, према месту ранијег становања, и то на те адресе, ако је тражено лице из крајева под аустро-угарском окупацијом; а на адресу: Croix Rouge Bulgare – Sofia, ако је из места под бугарском окупацијом. Такве карте, и за једне и за друге, треба опет упутити преко Српског Црвеног Крста у Женеви, по обрасцу као на слици 6.

Образац за садржину:

Зафир Стојковић из Беле Паланке моли Бугарски Црвени Крст у Софији за извешће где се сада налази његова жена Стака, која је приликом евакуације отишла са своје троје деце у Приштину, и одатле се није вратала натраг у Белу Паланку, нити се зна где је сада.
Моли одговор преко Српског Црвеног Крста у Женеви.

Слика 6

За лица којима се зна место становања у Србији, а не зна улица и број куће , или се не зна да ли су још та лица у Србији или не – пише се на неко познато лице из тога места, чија се адреса тачно зна, као и то да је још у томе месту; или се пише на општину дотичног места (Нпр. Opštinskom sudu sela Lužnice – Kragujevac Luznice), а у општини ће се увек наћи по који мештанин који ће траженог лако наћи и предати му карту; или ће, ако дотични није више у томе месту, известити пошиљаоца куда је отишао или где је одведен.

Огласи за „Београдске новине“ шаљу се преко приватних Бироа за огласе у Женеви (г. Премовићевог и других).

Огласи треба да су што краћи и читко написани.

Војници и подофицири наши са фронта имају да се картом обрате Српском Црвеном Крсту, у Солуну и Крфу, и испишу своје поруке за Србију путем огласа.

Сви други треба своје огласе за Србију да упуте или преко Обавештајних Бироа Српског Црвеног Крста: у Женеви, Солуну или Крфу, - или непосредно, на поједине приватне Бирое у Женеви; само сви ти треба и нужне трошкове да плате - у међународним поштанским купонима или поштанским маркама оне земље одакле пишу – рачунајући по 10 сантима за сваку реч у послатом огласу.

Сл. 7 1916. Дописна карта приватног бироа у Женеви (Сергије Боди) српском официру на Солунском фронту, којом се шаље доказ да је Биро пренео а Београдске новине објавиле плаћену поруку.

Fig. 7 1916. Post card sent from private bureau in Geneva (Sergie Bodi) to Serbian officer in the Salonika front, which sent proof that the bureau passed a Belgrade newspaper published a paid message.

Међународни Биро у Берну и Циришки Биро стављају своје услуге радо на расположење свима Србима, за преписку са Србијом и нашим заробљеним и интернираним; само што преписку врше својим писмима, а не шаљу лична писма и карте.

Потребно је да се тим Бироима, уз молбу и вести за Србију, пошаљу и евентуални поштански трошкови, у међународним поштанским купонима или

швајцарским маркама. За поруку треба послати два купона или поштанских марака у вредности од 0.50 фр.

Преписка са тим Бироима је произвољна: на српском, француском или немачком језику. Они сваку поруку преведу на француски или немачки, и својим писмом пошаљу у Србију.

Истим се путем и одговор из Србије добија.

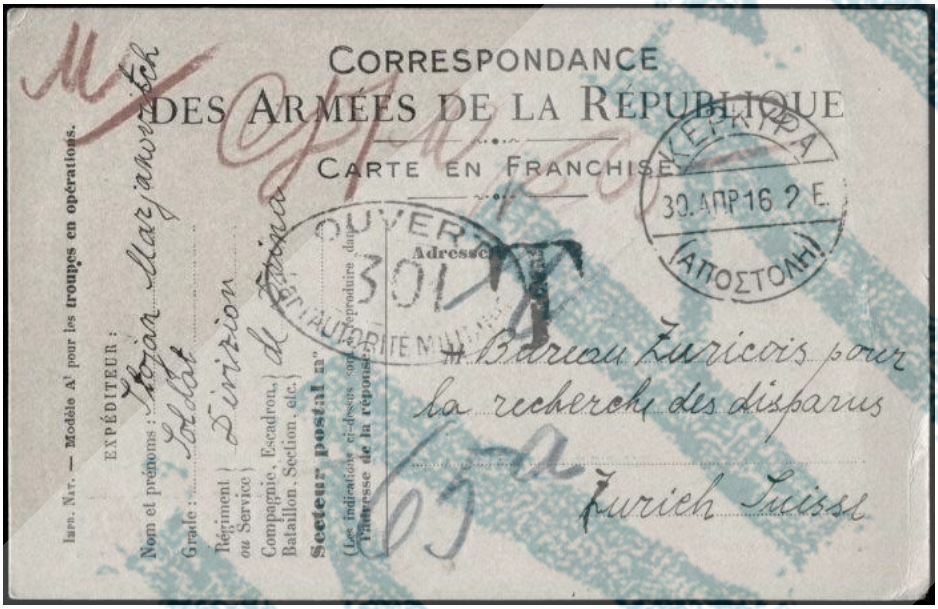

Сл. 8 1916. Франшизна дописна карта послата од стране српског војника са Крфа Циришком бироу за тражење несталих лица

Fig. 8 1916 Franchise correspondence card posted from Corfu („ΚΕΡΚΥΡΑ*30 ΑΠΡ. 16“ with linear „T“ and oval cencorship „OUVERT/301/Par l'AUTORITE MILITAIRE“) to „Bureau Zuricois pour la recherche des disparus“

I Општење са нашима у Србији

Уз сваку дописну карту, послату Обавештајном Бироу Српског Црвеног Крста у Женеви, Солуну или Крфу – треба на засебном листићу хартије написати име, презиме, занимање и број поште, или адресу онога који карту шаље.

Карте за територију Црне Горе писати као и карте за делове Србије под Аустро-Угарском, с том разликом што пред адресом треба ставити:

Gouvernement Général de Cettigne (Montenegro).

Шиљање новца за Србију: из Солуна, Крфа и Атине, треба вршити преко Атинске Банке (Banque d Athénes) која је успоставила најбрже и најсигурније путеве да новац стигне у Србију.

Из осталих земаља треба новац слати преко великих и солидних банака на Срп. Црв. Крст – Женева (Croix Rouge Serbe - Genéve), и то одасвуда, понајпре телеграфским путем, јер поштанска упутница дуго путује. (…)

(наставиће се)

ArGe Jugoslawien & Nf e.V. im BDPh
Die Balkanspezialisten & Posthistoriker inkl. Besetzungsausgaben

Удружење **ArGe Jugoslawien** обухвата филателију и поштанску историју свих претходних и садашњих држава на простору бивше Југославије. Осим подручја Краљевине и Републике Југославије, заступљена су и подручја аустријске и мађарске поште на поменутом простору, окупације за време Другог светског рата, окупације Босне и Херцеговине, партизанске поште и још много тога.

Часопис **Südost-Philatelie** излази три пута годишње.

Постаните члан и придружите нам се!

Südost-Philatelie
Zeitschrift für jugoslawische Postgeschichte
Часопис за југословенску поштанску историју
Bosnien Jugoslawien Kosovo Kroatien Makedonien Montenegro Serbien Slowenien incl. Besetzungen

zum Beitrag Hermann Dietz: Postverkehr NDH 28-30

Michael Wieneke — Hermann Dietz zum Achtzigsten! — 3

I. Fachbeiträge:
Hermann Dietz — Goli Otok – Einige Ergänzungen zum Postverkehr der Insel — 14
Jutije Maras — Titos Strafinsel Goli Otok seit 1949 — 9
Vladimir B. Milić — Serbiens Freimarkenserie – „Range and Staatswappen" 2006 — 15
Michael Wieneke — Auslandsbrief von Kroatien nach Lau/Donau vom April 1943 — 23
Girndt/ Tomerlin — Fälschungshinweise zu den „Serben auf Korfu" (SOPhia 121) — 26

2. Vereinsinternes und Dokumentation
Jan Clauss — Personalien und Vermischtes — 4
Rutger Kindermann — *aus Luxemburger Wort:* Die Reifeprüfung Serbiens — 8
Michaela Martens — *aus F.A.Z:* Botschaften aus der Jugosphäre — 34
Buchbesprechung: Wieneke — *Buchrezension:* Wilbert Manders, Feldpostverkehr Waffen SS — 35
SOPhia-Redaktion — Funktionen und Ansprechpartner der organisierten Balkanphilatelie — 36

Arbeitsgemeinschaft Jugoslawien Nf. e.V. im BDPh
vereinigt mit der IG Bosnien-Herzegowina (D) *und der* ArGe der Balkanländer (CH)
in Kooperation mit den ArGen bzw. Periodika
Austria(GB) · Balkanphilatelie · Bulgaria · FCOE(NL) · Feldpost Ö-U(A) · Filatelistički Glasnik(SRB)
Griechenland · Italien · Jugoposta(GB) · Österreich · Osmanisches Reich/Türkei · Rumänien · Ungarn
Vol. 40 (2014) N. 1, 1-36 Schutzgebühr 7 € Nr.124 März 2014

www.arge-jugoslawien.de

Erster Vorsitzender: Dr. Jan Ulrich Clauss, 0228 / 35 35 39 (nur 21-24 h)
email: clauss@gsi-bonn.de

Контакт особа за Србију: Владимир Милић, 062 – 40 70 40,
vladimir.milich@gmail.com

Пошта Србије – нова тарифа

Пошта Србије од 1. априла ове године примењује нови ценовник поштанских услуга у унутрашњем и међународном поштанском саобраћају. Цене поштанских услуга Поште Србије, као јавног поштанског оператора, нису мењане у протеклих 5 година за унутрашњи поштански саобраћај, односно 9 година за међународни поштански саобраћај.

У унутрашњем саобраћају, примера ради, поштарина за нерегистровано писмо тежине до 20 грама уместо 22 износиће 23 динара, док ће за писмо од 21 до 100 грама тежине износити 35 динара уместо 33 динара. Поменуто поскупљење најмање је оптеретило најмасовнију поштанску услугу – нерегистровано писмо.

Пошта „Србија“ је била у обавези да своја интерна акта и пружање појединих услуга усклади са одредбама аката Републичке агенције за поштанске услуге (РАПУС) и Светског поштанског савеза, које подразумевају праћење регистрованих поштанских пошиљака у свим фазама преноса, што свакако представља додатни квалитет услуге, али уједно захтева сложенију манипулацију пошиљком и следствено повећање трошкова. Након увођења нових и редефинисања постојећих услуга, корисник се може, између осталог, када је у питању унутрашњи поштански саобраћај, определити за једну од посебних услуга: препоручена писмоносна пошиљка или пошиљка са потврђеним уручењем.

Препоручена писмоносна пошиљка (ознака РЕ) је регистрована пошиљка, без означене вредности, за коју се пошиљаоцу издаје потврда о пријему пошиљке, а примаоцу се уручује уз потврђење пријема и која се посебно евидентира у свим фазама преноса пошиљке, захваљујући бар коду којим се пошиљка опрема. Праћење статуса препоручене пошиљке врши се уносом пријемног броја пошиљке, у апликацију „Праћење статуса пошиљке“ на сајту Поште. Поштарина за писмо тежине до 20 грама износи 69 динара, док ће за писмо од 21 грама до 100 грама износи 81 динар.

Пошиљка са потврђеним уручењем (ознака АА) је регистрована писмоносна пошиљка (писмо), без означене вредности, за коју се пошиљаоцу издаје потврда о пријему, а примаоцу се уручује уз потврђење пријема. Напомињемо да наведено значи да прималац на одговарајућој поштанској исправи својим потписом потврђује да је пошиљку примио и та исправа се чува у пошти, сагласно прописаним роковима, тј. та исправа се не враћа пошиљаоцу као тзв. доказ да је пошиљка уручена. Ова пошиљка евидентира се само у фази пријема и фази уручења и не подразумева електронско праћење. Пошиљалац може захевати ову услугу само за писмо, уз могућност коришћења посебних услуга: са повратницом и са уручењем „лично“ примаоцу. Поштарина за писмо тежине до 20 грама износи 46 динара, док ће за писмо од 21 грама до 100 грама износи 58 динара.

Посебна услуга-пошиљка са потврђеним уручењем доступна је у свим поштама у Републици Србији и намењена је како правним тако и физичким лицима.

Када су у питању тисковине, као врста писмоносних пошиљака, након усклађивања услуге „препоручена тисковина“ са изменама у актима РАПУС-а и Светског поштанског савеза, та услуга сада омогућава да се пошиљка прати у свим фазама преноса: од пријема, преко преноса до уручења примаоцу, што није било могуће у претходном периоду, када је регистрован само пријем и уручење пошиљке. Електронско праћење пошиљке у свим фазама преноса изискује уједно и повећање цене те услуге. Поштарина за нерегистровану тисковину тежине до 20 грама износи 15 динара, док ће за нерегистровану тисковину од 21 грама до 100 грама износи 23 динара. Поштарина за препоручену тисковину тежине до 20 грама износи 61 динар, док ће за препоручену

тисковину од 21 грама до 100 грама износи 69 динара. Евидентно је да услуга слања тисковине са потврђеним уручењем није предвиђена новом тарифом.

Цене услуга у међународном поштанском саобраћају, нису мењане од 6. маја 2005. године. Примера ради, цена слања писма у међународном саобраћају тежине до 20 грама износи 70 динара, уместо досадашњих 46 динара, док је цена слања писма у тежине до 21 грама до 100 грама износи 170 динара, уместо досадашњих 112 динара. Препоручена пошиљка тежине до 20 грама износи 220 динара, док је цена слања писма тежине до 21 грама до 100 грама 320 динара. Важно је напоменути да је слање препорученог писма у иностранство могуће само авионским путем (изузетак су писма упућена у Републику Српску).

У наредној табели приказана је тарифа важећа од 1. априла 2014. године за I и II стопу тежине.

		до 20 gr (I стопа)	21-100 gr (II стопа)	101-250 gr (III стопа)
Унутрашњи саобраћај	Дописница/разгледница	19	-	-
	Нерегистровано писмо	23	35	46
	Пошиљка са потврђеним уручењем (АА)	46	58	69
	Препоручена писмоносна пошиљка (РЕ)	69	81	92
	Нерегистрована тисковина	15	23	30
	Препоручена тисковина	61	69	76
	Вредносно писмо*	69	81	92
	*+ 25 динара - за означену вредност до 2.500,00 динара * + 1% од означене вредности - за означену вредност преко 2.500,00 динара			
Међународни саобраћај	Дописница/разгледница	60	-	-
	Нерегистровано писмо	70	170	350
	Препоручена писмоносна пошиљка*	220	320	500
	Нерегистрована тисковина	50	140	300
	Препоручена тисковина*	200	290	450
	Вредносно писмо* **	270	370	650
	*обавезан је превоз писмоносних пошиљака авионом - распон масе на сваких 20 gr: + 4 динара (I зона - земље Европе) + 5 динара (II зона земље Азије и Африке) + 7 динара (III зона - Америка, Аустралија и остале земље) ** + 100 динара за сваких 65 СДР или део од 65 СДР (СДР је обрачунска јединица у међународном поштанском саобраћају, 1 СДР = 130,8045 динара)			

В.М.

TABLE OF CONTENTS

Editor's preface……..……..... 3
Nominally Ignorance …… 4
Organization of Postal and Telegraph services in Montenegro 1870 – 1915 [7]– *Milos Jakic* …… 5
Stamps and politics of national representation [2] - *doc. dr Vida Zei*..... 9
Postal service of Ravna Gora Movement [6] – *Mirko Caran*…… 11
The rarest postage stamps of Montenegro – Hermann Dietz..... 15
Serbian Letter Cards Issued From 1898 to 1902 – *Miodrag R. Vukovic*..... 17
Postage stamps issued by Post „Serbia“ in the period March – May 2014……..…… 24
The Serbs in France during the World War I [2]- *Jérôme Bourguignat*…… 25
Kingdom of Yugoslavia – the 1934 Mourning Issue – *Jovan Velickovic* … 35
WWI POW-mail [4]– *Vojislav Begovic*..... 45
New postage rates Post of Serbia…… 53

ПРЕТПЛАТА / SUBSCRIPTION

Годишња претплата	**1200 дин (4 броја) +поштарина и трошкови паковања**
Annual subscription	**16 EUR (4 copies)+ postage**

ОГЛАШАВАЊЕ / ADVERTISING

Мали огласи / Classified	**300 дин/3 EUR**
¼ стране / ¼ of the page	**500 дин/5 EUR**
½ стране / ½ of the page	**1000 дин/10 EUR**
1 страна / 1 page	**1500 дин/15 EUR**
Унутрашња страна корица /The inside cover page	**2500 дин/25 EUR**
Последња страна корица /The outer cover page	**5000 дин/50 EUR**

КАТАЛОГ 2014

Каталог поштанских марака Србије 2006-2014

аутор: Владимир Милић

издавач: Филателистички гласник

151 - „Застава"

Мотив ..... застава Републике Србије

I штампа **30. јун 2006.**

151 I A 3,00

[151 I A]

штампа ..... виш. офсет
папир ..... гладак
зупчање ..... A - чеш. 12 ¼
гума ..... полусјајна
табак 100 (10x10)
тираж 3 000 000
Michel ..... 145 A w

II штампа **27. јануар 2007.**

151 II A 5,00

[151 II A]

штампа ..... виш. офсет
папир ..... обичан
зупчање ..... A - чеш. 12 ¼
гума ..... мат
табак 100 (10x10)
тираж 3 000 000
Michel ..... 145 A v

152 - „Грб"

Мотив ..... Грб Републике Србије

I штампа **30. јун 2006.**

152 I A 5,00

[152 I A]

штампа ..... виш. офсет
папир ..... гладак
зупчање ..... A - чеш. 12 ¼
гума ..... полусјајна
табак 100 (10x10)
тираж 500 000
Michel ..... 146 A w

У припреми је Каталог поштанских марака Србије који покрива период од јуна 2006. (независности Србије) до јуна 2014. :

- редовне, пригодне и доплатне марке - каталогизација са свим релевантним подацима добијеним од издавача и "Србијамарке"
- регистровани сви до сада уочени специјалитети
- прилог – хронолошки преглед годишњих издања на српском и енглеском језику
- пун колор, тврд повез, 100 страна, формат A5
- у продаји од октобра 2014.
- цена 1700 РСД

Могућност оглашавања :

- A5 (148x210 mm) – последња корица 70 евра
- A5 (148x210 mm) – унутрашње корице - 50 евра
- A5 (148x210 mm) – 30 евра
- A6 (105x148 mm) – 20 евра
- A7 (74x105 mm) – 10 евра

Могућност претплате: до 31. јула је могућа је претплата за каталог по цени од 1300 РСД по примерку

Аутор позива заинтересоване филателисте да својим сугестијама допринесу квалитету информација у каталогу.

контакт тел: 062 40 70 40 email: vladimir.milich@gmail.com

SERBIA.
"Heroic little Serbia."

LA SERBIE.
"Une petite heroine."